



Фота Уладзіміра ШЛАПАКА



У сталіцы стартваў XXX Мінскі міжнародны кінафестываль “Лістапад”. Чырвонай ніткай праз праграму форуму праходзіць слаўны юбілей – 100-годдзе айчыннага кінематографа.

Працяг тэмы на стар. 3, 8–9



Александр Лукашенко на рэспубліканскім суботніку ў мемарыяльным комплексе "Хатынь", 2022

Пад увагай Першага

Час бязлітасны да ўсяго, у тым ліку і да мемарыялаў. Калі распаўсаў СССР, на мяжы 1980—1990-х, галоўнае месца смутку беларусаў па ахвярах Вялікай Айчыннай вайны пачало занепадаць. Пра абавязак памятаць грамадству нагадаў Прэзідэнт.

На ранку 2000-х Александр Лукашенко загадаў упарадкаваць мемарыяльны комплекс. У 2004 годзе па даручэнні беларускага лідара правялі маштабную рэканструкцыю з элементамі рэстаўрацыі, стварылі фоталакавальную экспазіцыю.

Амаль праз 20 гадоў прыйшла пара чарговых абнаўленняў. Іх ініцыятарам таксама стаў Кіраўнік дзяржавы. 16 красавіка 2022-га Александр Лукашенко прыехаў у Хатынь, каб падчас рэспубліканскага суботніка паўдзельнічаў у закладзе своеасаблівага парку гістарычнай памяці са 149 дрэў — па колькасці жыхароў, якія загінулі ад рук карнікаў. Апа-

ніўшы стан комплексу, Прэзідэнт акрэсліў кола задач.

— У наступным годзе спёўніцца 80 гадоў (з дня спалення Хатыні. — *Зав. аут.*), — адзначыў Александр Лукашенко. — Сімвалічна, што мы сёння з вамі далі старт абнаўленню і адраджэнню гэтага помніка. Аказвацца, могілкі высковыя некалі тут былі, цэрква каля іх. І вось яна тут, на гэтым пагорку, проста просіцца, каб мы аднавілі яе, гэтую душэўную драўляную цэркаўку. Вернікі змогуць зайсці, паставіць свечку.

Кіраўнік дзяржавы падкрэсліваў, што трэба захаваць асаблівую атмасферу гэтага свячэннага для жыхароў

беларуса месца. Лідар даручыў пабудаваць тут музей і правесці ўсе належныя рэстаўрацыйныя работы. Да справы далучыліся не толькі дзяржструктуры, але і грамадскія. Згодна з указам Прэзідэнта аб'екты капітальнага рамонту і рэканструкцыі мемарыяльнага комплексу "Хатынь" атрымалі статус Усёбеларускай маладзёжнай ініцыятывы.

Магчыма, гэта была самая маштабная рэстаўрацыя за ўвесь час існавання памятнай мястэчкі. На працы выдаткавалі больш за пяць мільёнаў рублёў. Крыніцамі фінансавання сталі абласны бюджэт і срэды, заробленыя цягам рэспубліканскага суботніка.

Буйны праект быў завершаны ў тэрмін. На тэрыторыі мемарыяльнага комплексу з'явіліся музей і царква. У дзень журботнай галавыны Прэзідэнт зноў наведваў Хатынь і нагадаў пра абавязак памятаць.

— Роўна 80 гадоў таму тут спыніўся час: спынілася гісторыя ролу беларускіх сем'яў, якія мірна жылі на сваёй зямлі, абараліся 149 жыццёў старых, жанчын і дзяцей, уключаючы тых, што не паспелі нарадзіцца. Гэтая трагедыя, як і тысячы такіх жа жаліўных злучэнстваў, зробленых у гады Вялікай Айчыннай вайны, наведана выбітай абласны бюджэт і срэды, заробленыя цягам рэспубліканскага суботніка.

Гонар Коласаўскага тэатра

Кіраўнік дзяржавы Александр Лукашенко павіншаваў народнага артыста Беларусі Тадэвуша Кокшыца з 90-годдзем.

высокае прафесійнае майстэрства — сапраўдны гонар Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа і ўзор для маладых артыстаў.

Прэзідэнт выказаў упэўненасць, што Тадэвуш Кокшыца і надалей будзе дарыць радасныя хвіліны глядачам, узбагачаць скарбніцу айчынай культуры. Александр Лукашенко пажадаў народнаму артысту здароўя, шчасця і доўгіх гадоў жыцця.

Працяг тэмы на стар. 11

Значны перыяд



Па стане на 16-ю гадзіну 31 кастрычніка Цэнтральнай выбарчай камісія Рэспублікі Беларусь зарэгістраваныя чатыры ініцыятыўныя групы грамадзян на вылучэнні кандыдатаў у прэзідэнты.

Пад першым нумарам была зарэгістравана ініцыятыўная група Александра Лукашэнка. Яго кандыдатура і прадстаўленныя дакументы цалкам адпавядаюць Канстытуцыі і Выбарчаму кодэксу.

Пазней, 31 кастрычніка, таксама зарэгістравалі тры ініцыятыўныя групы грамадзян на зборы подпісаў у падтрымку вылучэння кандыдатам у Прэзідэнты — Вольгі Чамаланавай, Александра Хіжняка і Алега Гайдукевіча. Яшчэ дзвюм

групам было адмоўлена ў рэгістрацыі праз непрыступленне спісу членаў ініцыятыўнай групы ў адным выпадку, у другім — праз накіраванне дакументаў па электроннай пошце, што не прадугледжана заканадаўствам.

Акрамя таго, у ЦВК пададзены дакументы аб рэгістрацыі ініцыятыўных груп Дзяніса Кавалёвай, Сяргея Бобрыкава і Ганны Канапацкай.

Збор подпісаў пройдзе з 7 лістапада да 6 снежня, а рэгістрацыя кандыдатаў — з 22 па 31 снежня ўключна. 31 і па 25 студзеня 2025 года абдузэцца перадыбарная агітацыя і інфармаванне выбаршчыкаў. 31 і па 25 студзеня правядуць дзятэрміновае галасаванне. 26 студзеня — асноўны дзень галасавання на выбарах.

Культура кажжа: "Трэба!"



У інтэрв'ю Усерасійскай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніі на палях саміту БРІКС Александр Лукашенко канстатаваў, што будзе балцавіравацца на прэзідэнцкіх выбарах, калі яго прыхільнікі заявяць аб такой неабходнасці. Лідар ігнорна падтрымалі жыхары розных куткоў Беларусі.

Людзі разнаітых прафесій далучыліся да патрыятычнага флэшмобу і адказалі Кіраўніку дзяржавы: "Трэба!" У Сеціве з'явіліся ці не тысячы відэа-зваротаў да Прэзідэнта. Яны запісаны прыхільнікамі далейшага развіцця Банькаўшчыны на закладзеным Аляксандрам Лукашэнкам курсе на міруную стваральную працу, умацаванне народнага адзінства, парадка на роднай зямлі і клопат пра кожнага грамадзяніна.

Значна і выразна сваю пазіцыю агучылі і прадстаўнікі сферы культуры. "Трэба" прамовілі работнікі шматлікіх музеяў, бібліятэк, тэатраў, іншых устаноў. Пахвалілі флэшмоб і зоркі айчынай эстрады. Прэзідэнта падтрымалі Анатоль Ярмаленка, Александр Саладуха, Юген Алейнік і Юлія Быкава, уздзельнікі Беларускага дзяржаўнага ансамбля "Песняры" і іншыя вядомыя творцы. Трэба — так лічыць і супрацоўнікі рэлаксычна-вылашскай установы "Культура і мастацтва".



Золатае кіно

Праграма сёлётыяга фестывала "Лістапад" уключае сем конкурсаў, а таксама культурна-асветніцкія ды дзельныя мерапрыемствы. Галоўныя пляцоўкі творчага форуму — Палац Рэспублікі і найстарэйшыя сталічныя кіназатры.

Сеансы асноўнага конкурсу ігравых фільмаў абдузэцца ў "Цэнтральным". Тут прэзентуюць 18 стужак. Распацне паказы беларуска-расійскай карціна "Чорны замак" Кірыла Кузіна паводле рамана Уладзіміра Караткевіча "Чорны замак Альшанскі".

Конкурс неігравых фільмаў адукрысца творам "Залатая эпоха", што расказа пра самы плённы, яркі і паспяхова перыяд у гісторыі беларускага кіно. Сеансы прайддуць у "Пяніеры", дзе прадставіць 11 карцін. На гэтай жа пляцоўцы прадэманструюць сем стужак для

дзіцячай і юнацкай аўдыторыі ў рамках конкурсу "Лістападзік". У "Перамозе" запланаваны паказы адрозу дзюво секцыі. Праграма конкурсу "Кіно маладых" уключае 10 карцін, а конкурсу нацыянальных школ — 15 прац студэнтаў кінамастаграфічных ВНУ.

На экране кіназатра "Беларусь" прэзентуюць 50 кароткаметражных стужак у межах конкурсу анімацыйных фільмаў. А ў "Міры" прадставіць 22 творы айчынных рэжысёраў у рамках нацыянальнага конкурсу.

Апэньваць работы будучы сапраўдныя зоркі кінаіндустрыі. Сярод іх — кітайскі акцёр і прадзюсар Лэй Хань, іранскі рэжысёр Нушын Мералжы, сербская актрыса і рэжысёр Івана Жыган, аніматар-віртуоз Рым Шафарудзінаў ды многія іншыя.

Акрамя конкурсных сеансаў у праграме фестываля — паказы карцін, якія раней заваявалі на "Лістападзе" гран-пры, а таксама стужак партнёраў ("Масфільма", "Лен-фільма", "Саюзмультфільма" ды іншых), майстар-класы для студэнтаў і выкладчыкаў, творчыя сустрэчы, дабрачынныя акцыі, выставы, круглыя сталы.

Праграма кінафоруму завершыцца ў Палацы Рэспублікі працай, што атрымае ўзнагароду Прэзідэнта "За гуманізм і духоўнасць".

Падроблена на стар. 8—9

Эстафета працягваецца

Грамадска-культурная акцыя "Марафон адзінства" ў Жлобіне ладзілася 25 і 26 кастрычніка. Яркія спікеры, займальныя сустрэчы і экскурсіі, самабытная канцэртная праграма ды многае іншае — усё ў найлепшых традыцыях праекта.



Першы дзень быў прысвечаны знаёмству гасцей са знакавымі пра-мысловымі аб'ектамі і славуціямі Жлобінскага краю. Не абышлось і без пазнавальных "Няндудных Ніялекцый", якія ў гэты раз заладзілі навуачнаў каледжа сфера абслугоўвання і металургічнага каледжа. Шэраг святочных мерапрыемстваў працягнуўся ўзнагароджаннем пераможцаў конкурсу малюнка "Мы разам" і рэспубліканскага конкурсу твораў на тэму "Што такое адзінства". На Бе-

ларускім металургічным заводзе паспяхова стартваў праект "Адну справу робім", накіраваны на умацаванне супрацоўніцтва паміж прапрыетарамі-партнёрамі.

Знапомніўся яркімі падзеямі і другі дзень акцыі: урачыстае адкрыццё мурала "Будучыня Беларусі ў тваіх руках", жывы дыялог з засна-вальнікам групы "Аўра" Югенам Алейнікам, заслужаным дзеячам мастацтваў Рэспублікі Беларусь, і салісткай калектыву Юліяй Быкавай у рамках "Знакавай сустрэ-

чы", гарадскі квэст "Гэта ўсё маё роднае". Шматлюдна было і побач з Лядовым палацам. Там размясцілася перасоўная экспазіцыя Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Кульмінацыйны святочнай праграмы стаў яркі канцэрт "Час выбраў нас", які сабраў найлепшых артыстаў нашай краіны.

Эстафету акцыі далей падхопіць Брэсцкая вобласць: 8 лістапада марафон завітае ў Пінск.



Па старонках календара

1 лістапада 1941 года з'явіўся на свет Аляксандр Іванавіч Бець — кінааператар. З 1974-га працаваў на студыі "Беларусьфільм". Сярод работ тэлефільмы "Па скарце ўсяму свету", "Чырвоны веласіпед", мастацкі фільм "З кошы ўсе і пачалося...", анімацыйныя — "Уначы ў гэтры", "Сан чалавечы", "Чароўная жалейка", "Снягурка", "Жыла-была апошняя Мушка..." ды іншыя.

3 лістапада 1938 года нарадзілася Зінаіда Пітроўна Зубкова — актрыса. Народная артыстка Беларусі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР. З 1960-га працуе ў Купалаўскім тэатры.

3 лістапада з'явіўся на свет Руд Сяргеевіч Таліпаў (1948—2011) — тэатральны рэжысёр. З 2009-га быў мастацкім кіраўніком Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Я. Коласа.

5 лістапада 1959 года нарадзілася актрыса Ірына Веніямінаўна Нарбэкава. Заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь. Вядучы майстар сізны Тэатра-студыі кінаакцёраў Нацыянальнай кінастудыі "Беларусьфільм".

5 лістапада 1954 года з'явіўся на свет п'яніст, арганіст, педагог Ігар Уладзіміравіч Алоўнікаў. Народны артыст Беларусі. Вядучы майстар сізны канцэртна-гастрольнага аддзела Беларускай дзяржаўнай ардыны Працоўнага Чырвонага Сцяга філармоніі.

7 лістапада — дзень нараджэння мастака Міхаіла Андрэевіча Білічча (1917—1966). Уздзельнік Вялікай Айчыннай вайны. Працаваў у галіне сцэнаграфіі, станковага жывапісу і графікі. З 1938-га па 1956-ы быў мастаком Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета.

7 лістапада з'явіўся на свет гісторык мастацтва Міхаіл Сяргеевіч Кацар (1906—1995). Доктар мастацтвазнаўства, прафесар. Уздзельнік Вялікай Айчыннай вайны. Быў заадыявіны ў стварэнні сігна БССР.

7 лістапада нарадзілася Людміла Пітроўна Царанкова (1930—2006) — спявачка (лірыка-каларатурнае сапра). Заслужаная артыстка БССР. У 1953—1989 гадах працавала салісткай Дзяржаўнага акадэмічнага харавой капэлы Беларусі (з 1978-га — імя Р. Шырмы).



Тэмпы будаўніцтва

Вязное пасаджэнне калегіі Міністэрства культуры, што адбылося на гэтым тыдні, было прысвечана выкананню Дзяржаўнай інвестыцыйнай праграмы ды работ па ўмацаванні матэрыяльна-тэхнічнай базы і капітальным рамонах на аб'ектах культуры, якія фінансуюцца за кошт рэспубліканскага і мясцовых бюджэтаў.

Удзельнікі на чале з міністрам культуры Анатоліем Маркевічам наведлі Беларускае дзяржаўнае музейнае архітэктурнае і побытавае, а таксама храм Святога Аляксандра Неўскага ў Мінску, дзе албываюцца рэстаўрацыйныя работы. З гэтым удзельнікі калегіі мелі магчымасць аглядаць навукава-аўдытарны, спартыўную і актывавае залы Мінскага дзяржаўнага каледжа імя А.К. Глебава. У новых карцінах, якія адчынілі свае дзверы сёння, ёсць усё, неабходнае для творчасці і навучання, так і для пільнага апазіцыяна.

Анатолій Маркевіч адзначае высокі ўзровень выканання работ на аб'ектах, уключаных у Дзяржаўную інвестыцыйную праграму. На працяг работ на 13 такіх аб'ектах накіравана 60 мільянаў рублёў, у тым ліку 36 з рэспубліканскага і 24 з мясцовых бюджэтаў. На правядзенне капітальных рамонаў вылучана больш за 48 мільянаў рублёў.

ЛІЧЫ І ФАКТЫ

З асноўным дакладам на пасаджэнні калегіі выступіў начальнік упраўлення капітальнага будаўніцтва і матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння Аляксандр Бартош. Ён адзначыў, што Дзяржаўная інвестыцыйная праграма на 2023 год Міністэрства культуры на будаўніцтва, рэканструкцыю, рэстаўрацыю, у тым ліку на рэстаўрацыю праектнай дакументацыі, былі вылучаныя сродкі з рэспубліканскага і мясцовых бюджэтаў на 14 аб'ектах будаўніцтва ў суме 48,6 мільяна рублёў, у тым ліку з рэспубліканскага бюджэта 36,35, а з мясцовых — 12,25. Сродкі былі асвоены ў поўным аб'ёме.

З мэтай забеспячэння асваення ў поўным аб'ёме выдзеленых бюджэтных сродкаў Міністэрства культуры ажыццявіўе пастаянны контроль за ходам будаўніцтва аб'ектаў. Праводзіцца штабы будаўніцтва, вядзецца маніторынг, каардынацыя і контроль за ходам праектавання, вытворчасці будаўніча-мантажных работ і асва-

еннем бюджэтных асгнаванняў, прадуладжанах Дзяржаўнай інвестыцыйнай праграмай на 2024 год. Па кожным аб'екце рэстаўрацыя каліандарнай графікі вытворчасці будаўніча-мантажных работ і фінансавання, забеспячэння тэхнічнай і аўтарскай нагляда за адпаведнасцю будаўніча-мантажных работ, матэрыялаў, вырабаў, канструкцый і абсталявання, зацверджанай праектнай дакументацыі, а таксама правядзення і ўлік выкананых работ, захаванне тэхналогіі і якасці выкананых прац на аб'ектах.

АБ'ЕКТЫ З ГІСТОРЫЯЙ

Да канца 2024 года неабходна ўвесці ў эксплуатацыю шэраг аб'ектаў, уключаных у Дзяржаўную інвестыцыйную праграму. У Руханах Пружанскага раёна мусіць быць завяршаны рэстаўрацыя і прыстасаванне ўсходняга корпуса палацавага комплексу першай паловы XVIII стагоддзя. Будаўніцтва аб'екта вядзецца з 2012-га, з яго пачатку да гэтага часу на аб'ект накіравана 7,4 мільяна рублёў. Вядуцца працы па афарбоўцы фасадаў, вырабе і ўсталяванні дзвярных блокаў і дэкаратыўных апраў сляхавых вокнаў, уладкаванні суседняга націлу па ніжніх паверхх кроквенных ферм, уяшленні падашкавага перакрывацця, уладкаванні вадасцёкавай сістэмы, вядзецца падрыхтоўка да мантажу скульптуры на цэнтральны франтон.



▼ У Беларускаму дзяржаўным музеі народнай архітэктуры і побытавае

Анатолій Маркевіч адзначае высокі ўзровень выканання работ на аб'ектах, уключаных у Дзяржаўную інвестыцыйную праграму.

▲ Храм Святога Аляксандра Неўскага ў Мінску



Распрацаваная праектная дакументацыя па другой чарзе будаўніцтва на паўночна-заходняй аркадзе і трэцяй чарзе на гаюльным корпусе.

Пры рэканструкцыі і рэстаўрацыі Спаса-Праабражэнскай царквы ХІІ стагоддзя ў Полацку з лістапада 2015 года вядзецца кансервацыйныя і супрацьавяртыныя работы, якія былі завяршаныя ў жніўні 2022-га. Агулам з пачатку будаўніцтва да гэтага часу на аб'ект накіравана 7,07 мільяна рублёў. Завяршаюцца работы па добраўпарадкаванні тэрыторыі, вырабляюцца аэраўныя экраны для абароны экспазіцыйных заадажоў на фасадах храма.

Рэканструкцыя з рэстаўрацыяй касцёла Божая Целя XVI стагоддзя ў Нясвіжы вядзецца з 2010 года. З пачатку работ да гэтага часу на аб'ект накіравана 14,91 мільяна рублёў. Цяпер на аб'екце выконваюцца ўладкаванні драўлянай падлогі ў каліцы, рэканструкцыя кроквеннай сістэмы, рэстаўрацыя вокнаў і сацыяльнай абароны пры рэстаўрацыі мэтавай праграмы будаўніцтва арандана жылля для работнікаў сферы культуры прадугледжаны сродкі ў памеры 76,56 мільяна рублёў.

З мэтай безумоўнага выканання і асваення выдзеленых сродкаў рэспубліканскага бюджэта ў 2024—2025 гадах і ўводу аб'ектаў у эксплуатацыю заказчыкам і забудовшчыкам неабходна ўзмацніць контроль за ходам і якасцю выканання праектных работ і будаўніча-мантажных работ, захаваннем графікаў вытворчасці работ, асваеннем грашовых сродкаў у поўным аб'ёме.

Антон РУДАК
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

а таксама аблыканкамам з нарастаючым вынікам на 2021—2024 гады, пры плане 72 аб'екты факт склаў 93.

ЗАБЕСПЯЧЭННЕ ПАТРЭБ

За дзевяць месяцаў 2024 года арганізацыямі культуры і ўстановамі адукацыі ў сферы культуры закуплена 409 музычных інструментаў на агульную суму 3,13 мільяна рублёў, з іх 67 піяніна. Сёння да Дні абароны дзяцей у рамках дабрачыннай акцыі Беларускаму дзяржаўным універсітэтам культуры і мастацтваў закуплена тры піяніны. Інструменты перададзены ў Віцебскую вобласць. Агулам за 2024 год закуплена светлавое, гукавое, іншае абсталяванне, а таксама музычныя інструменты на агульную суму 29,25 мільяна рублёў.

Дзеля замацавання работнікаў у сацыяльнай сферы, павышэння прастыжы прафесіі ў сферы культуры, замацавання малалых спецыялістаў на месцах Міністэрства культуры праваналава Міністэрства працы і сацыяльнай абароны пры рэстаўрацыі мэтавай праграмы будаўніцтва арандана жылля для работнікаў сферы культуры прадугледжаны сродкі ў памеры 76,56 мільяна рублёў.

З мэтай безумоўнага выканання і асваення выдзеленых сродкаў рэспубліканскага бюджэта ў 2024—2025 гадах і ўводу аб'ектаў у эксплуатацыю заказчыкам і забудовшчыкам неабходна ўзмацніць контроль за ходам і якасцю выканання праектных работ і будаўніча-мантажных работ, захаваннем графікаў вытворчасці работ, асваеннем грашовых сродкаў у поўным аб'ёме.



Сімвал сяброўства

Упершыню за гісторыю двухбаковых адносін у нашай краіне з 24 па 27 кастрычніка прайшлі Дні культуры Кыргызскай Рэспублікі. Замежную дэлегацыю ўзначальвала намеснік міністра культуры, інфармацыі, спорту і маладзёжнай палітыкі Гульбара Абдыкалыкава.

Шматлікія мерапрыемствы далі магчымасць глядачам убачыць традыцыйнае і сучаснае мастацтва сяброўскай дзяржавы, а гэтым — бліжэй пазнаёміцца з нашай рэспублікай. Важным складальнікам стала сустрэча, якая сабрала за круглым сталом творчую інтэлігенцыю дзвюх краін.

ВЫТАНЧАНЫ КАЛАРЫТ

Дні культуры стартвалі выставай творцаў Саюза мастакоў Кыргызскай Рэспублікі ў Нацыянальным мастацкім музеі Рэспублікі Беларусь. Экспанавалася 30 жывапісных палотнаў, якія адлюстравалі народныя матывы, гістарычную памяць, прыгажосць прыроды і раскрывалі тэму традыцый, укладу жыцця, светаўспрымання самабытнага кыргызскага народа.

Вітаў удзельнікі ўрачыстасці першы намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Валерый Грамада. Ён адзначыў, што Дні культуры Кыргызскай Рэспублікі — знакавая падзея. У мінутым годзе ўпершыню адбыліся Дні культуры Беларусі ў Кыргызстане. Такі культурны абмен сведчыць аб



імкненні нашых краін да супрацоўніцтва ў розных сферах.

Надзвычайна і Паўнамоцны Парасол Кыргызскай Рэспублікі ў Рэспубліку Беларусь Эрбол Сультанбаев падкрэсліў, што культурна-гуманітарнае ўзаемадзеянне разам з гандлёва-эканамічным супрацоўніцтвам з'яўляецца тым слупам, на якім у цэлым трымаюцца адносіны паміж краінамі. І сёння здзяйсняецца працяг у культурным кірунку.

— Дні культуры — гэта не толькі абмен культурнымі дасягненнямі, але і сімвал сяброўства паміж дзяржавамі, — далала намеснік міністра культуры, інфармацыі, спорту і маладзёжнай палітыкі Кыргызскай Рэспублікі Гульбара Абдыкалыкава. — Нашы краіны даўно супрацоўнічаюць на розных міжнародных пляцоўках, такіх як СНД і ШАС, і культурныя абмены займаюць у гэтым працэсе сабылінае месца — спрыяючы яшчэ большаму збліжэнню народаў, узбагачэнню нас узаемаразуменнем.

Як значна павагі да беларускага народа і пашырэння высокіх дружэлюбных адносін Нацыянальнаму мастацкаму музею было падарана карціна народнага мастака Кыргызскай Рэспублікі Таалыйбека Усубаліева «Тактагон Алтыбасарава з дзецьмі з блакаднага Ленінграда, 1942».

АБ ВЕЧНЫХ КАШТОЎНАСЦЯХ

Падчас Дзён кыргызскага кіно мінчанам і гасціям сталішы прапанавалі пяць фільмаў.

— Наш глядац знаёмы з творчасцю кыргызскіх кінематографістаў дзякуючы іх удзелу ў Мінскім міжнародным кінафестывалі «Лістапад». Нагледзячы на рознасць менталітэтаў і культуры, кыргызскае кіно блізкае і зразумелае беларусам, паколькі расказвае пра вечныя каштоўнасці: вернасць традыцыям, павагу да продкаў і бацькоў, любоў

да роднай зямлі, — заўважыў першы намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Валерый Грамада.

Прадстаўнікі Кыргызскай Рэспублікі падкрэслілі значэнне кіно як унікальнай платформы для міжнароднага культурнага абмену. Пакуль у галіне кінавытворчасці дзвюх нашых краін не было ніводнага сумеснага праекта. Але такія мерапрыемствы, якія абмяняюць Дні культуры і Дні кіно, безумоўна, пакладуць пачатак плённаму супрацоўніцтву.

БЕЗ ФАРМАЛІЗМУ

Прадукцыя прайшоў пад кіраўніцтвам міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатолія Маркевіча круглы стол у Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі, прысвечаны ролі культуры і маладзёжнай палітыкі Кыргызскай Рэспублікі Гульбары Абдыкалыкавай і што аднаўленню культурнага абмену паміж абавязаны перш за ўсё добрым адносінам і шчыраму сяброўству кіраўніцтва і Салыра Жапарова. Прыезд прадстаўніц кыргызскай дэлегацыі дзеля культуры і мастацтва міністра культуры назваў гістарычнай падзеяй. Дзвухбаковым кантактам наша краіна надае важнае значэнне. І Дні культуры — дзейная форма культурнага дыялогу.

— Ужо намечаны перспектывы супрацоўніцтва ў галіне арганізацыі абменных выставак, праектаў фільмаў і правядзення Дзён беларускага кіно ў Кыргызстане, — паведамаў Анатолій Маркевіч. Ён выказаў упэўненасць, што спектр узаемавыяўчальных кантактаў пашырыцца і ахопіць тэатральнае і музычнае мастацтва, філмавытворчасць, музейную і бібліятэчную справы і сферу адукацыі. Падкрэсліў: нягледзячы на тое, што нашы краіны аддзяляюць тысячы кіламетраў, у духоўным свеце беларусы і кыргызы шмат агульнага: абстрактнае патрыятызму і гонару за ўласную гісторыю, фундаментальныя паняцці, на якіх заснаваны нацыянальны менталітэт і Беларусь, і кыргызы, — моцная сім'я і, павага да старых, клопат аб дзецях.

— У нашых культурных узаемаадносін была паўза, і мы павінны абавязкова запоўніць прабелы. Для гэтых мэт у нас ёсць усё неабходнае: прафесіяналы, добрая воля, жаданне працаваць

разам. Мы змацавалі свае намеры дакладнымі, зразумелымі дакументамі, якія будуць дапрацаваны на ўзроўні двух міністэрстваў. Дарожная карта, якая з'явіцца, дазволіць сістэмна рухацца да пастаўленых мэт — абмену культурнымі традыцыямі, напрацоўкамі, знаёмствам з нашымі калектывамі, — адзначыў міністр культуры Рэспублікі Беларусь.

РЯКІЯ МОМАНТЫ

У рамках Дзён культуры Кыргызскай Рэспублікі ў Рэспубліку Беларусь у Беларускаму дзяржаўным універсітэце культуры і мастацтва прайшла сустрэча з удзелам першага намесніка Міністра культуры Рэспублікі Беларусь Валерыя Грамады, намесніка Міністра культуры, інфармацыі, спорту і маладзёжнай палітыкі Кыргызскай Рэспублікі Гульбары Абдыкалыкавай і што аднаўленню культурнага абмену наведлі Бабурскі мастацкі музей, Бабурскі краязнаўчы музей, Беларускаму дзяржаўнаму гісторыі Вялікай Айчыннай вайны і Нацыянальным гістарычным музей Беларусі.

— На сцэне Магілёўскага абласнога тэатра драмы і камедыі імя В.І. Дуніна-Марцінкевіча (г. Бабурск) з аніштам прайшоў канцэрт майстроў мастацтваў Кыргызскай Рэспублікі. А выніком Дзён культуры дружэлюбнай краіны стаў гала-канцэрт кыргызскіх майстроў мастацтваў у Беларускаму дзяржаўнаму філармоніі. Першай дой пачатак можна было пазнаёміцца з работам кыргызскіх рамеснікаў — іх выстава стала цікавай часткай мерапрыемства.

Святлана ЧЭКАЛАВА
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

1. Эрбол Сультанбаев і Гульбара Абдыкалыкава.
2. Міністр культуры Рэспублікі Беларусь Анатолій Маркевіч, народны мастак Кыргызскай Рэспублікі Таалыйбек Усубаліев і генеральны дырэктар Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь Ганна Ковалева.
3. Падчас гала-канцэрта ў Белдзяржфілармоніі.

Арганізатарамі мерапрыемства выступілі Міністрства культуры Рэспублікі Беларусь, Міждзяржаўны фонд гуманітарнага супрацоўніцтва дзяржаў — удзельніц Садружнасці Незалежных Дзяржаў і Беларуская бібліятэчная асацыяцыя.

Міністр культуры Анатолій Маркевіч у вітальным слове падкрэсліў, што ў перыяд бурнага развіцця інтэрагу і сацыяльных сетак на першы план выходзіць выхавачая і асветніцкая роля бібліятэк. Гэтыя ўстановы мусіць зрабіцца праваднікамі ў свеце інфармацыі, адкрыць людзям дарогу да сапраўднай літаратуры, выхоўваць звычку да чытання як да жыццёва неабходнага занятку.

Беларуская дзяржава добра ўсведамляе важнасць гуманітарнай місіі бібліятэк па захаванні нацыянальнай памяці, традыцый ды агульначалавечых каштоўнасцей і стварэння ўмовы для іх развіцця.

Устаноўлены абавязковы нарматыўна-фінансаваны камплектаваны фонд — не менш як 12% срокаў, што выдзяляюцца на ўтрыманне бібліятэкі. Пры блюжэтай падтрымцы праводзіцца кампіютарызацыя бібліятэк. Для гэтых устаноў спецыяльна выпускаюцца сацыяльна значныя выданні, якія адлюстроўваюць традыцыйныя сацыяльныя і маральныя каштоўнасці народа, арганізуеца папіска на найважнейшыя перыядычныя выданні краіны. Даступнасць кнігі для жыхароў аддаленых і маланаселеных пунктаў забяспечваецца бібліюбусам, закупка транспарту для якіх таксама выдзелена дзяржавай.

Нацыянальная бібліятэка Беларусі прызнана адной з найлепшых сярод нацыянальных бібліятэк Еўропы дзякуючы спалучэнню незвычайнай архітэктуры і больш як 10-мільёнага збору дакументаў — ад старажытных рукапісных кніг да найноўшых электронных рэсурсаў, якія штогод мадэрнізуюцца.

Правяднікі ў свеце інфармацыі

У Нацыянальнай бібліятэцы адбыўся XI Міжнародны кангрэс “Бібліятэка як феномен культуры”, прысвечаны 80-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Нацыянальная бібліятэка Беларусі прызнана адной з найлепшых сярод нацыянальных бібліятэк Еўропы.

ШЫРОКАЯ ГЕАГРАФІЯ

Удзел у форуме ўзялі прадстаўнікі 15 краін, у тым ліку ўпершыню — з Малаі і Тага. Генеральны дырэктар Расійскай дзяржаўнай бібліятэкі, прэзідэнт некамерцыйнага партнёрства “Бібліятэчная асацыяцыя Еўразіі” Вадзім Дудзі і прэзідэнт Сербскай бібліятэчнай асацыяцыі Алена Глішавіч прывялі ўдзельнікаў кангрэсу ў форме відэазваротаў, а ўжывоў да іх

Міністр культуры Рэспублікі Беларусь Анатолій Маркевіч: “На першы план выходзіць выхавачая і асветніцкая роля бібліятэк”.



Яшчэ адной унікальнай асаблівасцю Нацыянальнай бібліятэкі з’яўляецца тое, што яна служыць металічным цэнтрам для больш як пяці тысяч публічных і спецыяльных бібліятэк, садзейнічае стварэнню адзінай інфармацыйнай сістэмы і павышэнню даступнасці бібліятэчных рэсурсаў для ўсіх грамадзян. Найбуйнейшы сацыякультурны цэнтр краіны, Нацыянальная бібліятэка робіць вялікі ўнёсак у захаванне гістарычнай памяці. Прыкладам таго служыць серыя выставачных праектаў да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, якія прайшлі як у сценах бібліятэкі, так і за яе мяжой.

Генеральны дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, старшыня прэўлення Рэспубліканскага дзяржаўна-грамадскага аб’яднання “Беларуская таварыства «Веды»” Вадзім Гігін выступіў з дакладам, прысвечаным тэме захавання гістарычнай памяці і выхавання патрыятызму ва ўстановах культуры. Замежныя ж госці прадставілі даклады аб спецыфіцы развіцця бібліятэк у сваіх краінах.

РАЗМАІТАЯ ПРАБЛЕМАТЫКА

У рамках адкрыцця кангрэсу таксама адбылося ўзнагароджанне ўдзельнікаў ганаровымі граматамі Міністэрства культуры за ўклад у развіццё міжнароднага культурнага супрацоўніцтва і бібліятэчных справы. Таксама прайшла ўрачыстая шчырыя падпісанні

пагаднення пра супрацоўніцтва паміж Нацыянальнай бібліятэкай Беларусі і Амурскай абласной навуковай бібліятэкай імя М.М. Мураўёва-Амурскага. Акрамя таго, была зладжана прэзентацыя адзінаго профілю камплектавання сістэмы фонду Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі.

На пленарным і секцыйных пасяджэннях абмеркавалі такія тэмы, як роля бібліятэк у захаванні гістарычнай памяці, прэзентацыя Вялікай Айчыннай вайны ў дакументах і кніжных фондах бібліятэк, гісторыя бібліятэк і ваенныя гады і бібліяграфічнае забеспячэнне вывучэння гэтай перыяду. Таксама ў цэнтры ўвагі ўдзельнікаў кангрэсу быў міжнароднае супрацоўніцтва ў сферы культуры, навуцы і адукацыі, пытанні партнёрства між бібліятэкамі, архівамі і музеямі, бібліяграфічнае забеспячэнне культуры, навуцы, адукацыі, сацыяльна-гуманітарнага супрацоўніцтва, выкарыстанне сучасных тэхналогій для ўдасканалення бібліятэчных інфармацыйных рэсурсаў і сэрвісаў і нарматыўнае прававое забеспячэнне бібліятэчнай галіны.

Антон РУДАК
Фота Уладзіміра ШУДЛАКА
і з архіва бібліятэкі



Ганаровыя госці музея — маршалы Савецкага Саюза К.К. Ракасоўскі і І.Х. Баграмян, 3 ліпеня 1964 года



На выставе партызанскай зброі, 1945 год



На выставе “Узбраенне беларускіх партызан”

Падчас адкрыцця экспазіцыі, 1944 год



У кабінце дырэктара музея, 1944 год

Зберагаючы святую памяць

Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны сёлета адзначыў юбілей. Больш за 80 гадоў установа паспяхова выконвае высокую місію — захоўвае славу пра вялікі подзвіг савецкага народа. Якім быў шлях скарбніцы ад стварэння першых калекцый да сучасных праектаў?

ПЕРШЫЯ КРОКІ

Слаўная гісторыя юбіляра распачалася летам 1942-га, калі вораг яшчэ працягваў базілітава спускацца беларускія землі. Прапачыць, колькі яшчэ працягнецца цяжкае пара, ніхто не мог.

У той час паводле пастанова ЦК КП(б)Б ад 2 чэрвеня ўтварылі рэспубліканскую камісію па зборы дакументаў і матэрыялаў Айчыннай вайны. Пошукам і вывучэннем каштоўных прадметаў, што адраўлялі непасрэдна з акупаваных тэрыторый, займаліся сакратар ЦК КП(б)Б па прапагандзе Цімафей Гарбуноў, гісторык Іван Краўчанка, намеснік начальніка Беларускага штаба партызанскага руху Іван Крупеня, пісьменнік Міхась Лынькоў ды многія іншыя.

Вялікі плённы дзейнасці сталі прыкметныя ўжо восенню 1942-га, калі ўнікальныя здымкі прадэманстравалі прадставілі ў Дзяржаўным гістарычным музеі на Краснай плошчы. Больш за 300 экспанатаў прадэманстравала выстава “Беларусь жыва, Беларусь замагае, Беларусь была і будзе свабоднай”, якую сёння лічаць праобразам нацыянальнай скарбніцы.

Афіцыйно паставоу ЦК КП(б)Б, якая абвясціла аб неабходнасці “стварыць музей па гісторыі барабшчых беларускага народа з нямецка-

ка-фашысцкімі акупантамі ў Вялікую Айчынную вайну”, прынялі 30 верасня 1943 года.

ЛЯ ВЫТОКАЎ

Неацэнны ўнёсак у фарміраванне будучага фонду зрабіў невялікі калектыў з шасці чалавек на чале з Васіліем Стальновым — адказным сакратаром камісіі ЦК па зборы дакументаў і матэрыялаў Вялікай Айчыннай вайны.

Першыя супрацоўнікі зацікавілі ў штаб 16 ліпеня 1944 года. Знамянальна, што ў гэты ж дзень у сталіцы адбыўся парад 30 партызанскіх брыгад з нагоды вызвалення Мінска ад нямецкай акупацыі.

У пошуках экспанатаў, якія сведчаць шматлікія архіўныя матэрыялы, зварталіся ў вонкавыя часці, выдавцтва, райвыканкамы, камітэты ўнутраных спраў і дзяржаўнай бяспекі.

ТОЛЬКІ НАПЕРАД

Афіцыйнае адкрыццё адбылося 22 кастрычніка 1944 года ў апын з’яўляюцца андальскай плошчы. Праектаванне новага велічыннага комплексу на прадзексе Пераможаў пачалося ў 2008-м. Праз два гады на Рэспубліканскім суботніку на месцы будучай пабудовы Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка заклікаў капсалу часу з пасланнем нашчадкаў.

Менавіта ў гэтым будынку і прадставілі дзве першыя экспазіцыі — “Узбраенне беларускіх партызан” і “Бальшавікі друк Беларусі ў дні Вялікай Айчыннай вайны”. Яны расказвалі пра паліцыйныя друкарні, рукапісныя партызанскія газеты і лістоўкі, беларускія выданні, што выходзілі ў савецкім тыле, у Маскве, дэманстравалі трафейную, самаробную зброю і ўзору ўзбраення, якія савецкія лётчыкі даставілі партызанам з-за лініі фронту. Паўзней з гэтых выстаў выраста першая стацыянарная экспазіцыя музея, якая адкрылася 1 мая 1947 года.

Сучасны будынак алчнчыі адміністрацыі Віл’гельма Кубэ размяшчалася дырэццыйнаму музея. Менавіта ў гэтым будынку і прадставілі дзве першыя экспазіцыі — “Узбраенне беларускіх партызан” і “Бальшавікі друк Беларусі ў дні Вялікай Айчыннай вайны”. Яны расказвалі пра паліцыйныя друкарні, рукапісныя партызанскія газеты і лістоўкі, беларускія выданні, што выходзілі ў савецкім тыле, у Маскве, дэманстравалі трафейную, самаробную зброю і ўзору ўзбраення, якія савецкія лётчыкі даставілі партызанам з-за лініі фронту. Паўзней з гэтых выстаў выраста першая стацыянарная экспазіцыя музея, якая адкрылася 1 мая 1947 года.

З ЦЯГАМ ЧАСУ...

На плошчы Свабоды ўстаноў знаходзілася да сярэдзіны 1960-х. Праз аварыіны стан Дома прафсаюзаў музей пераехаў у будынак іл’перскага Нацыянальнага гістарычнага музея, а пасля — на Кастрычніцкую плошчу.

Праектаванне новага велічыннага комплексу на прадзексе Пераможаў пачалося ў 2008-м. Праз два гады на Рэспубліканскім суботніку на месцы будучай пабудовы Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка заклікаў капсалу часу з пасланнем нашчадкаў.

Сучасны будынак алчнчыі адміністрацыі Віл’гельма Кубэ размяшчалася дырэццыйнаму музея. Менавіта ў гэтым будынку і прадставілі дзве першыя экспазіцыі — “Узбраенне беларускіх партызан” і “Бальшавікі друк Беларусі ў дні Вялікай Айчыннай вайны”. Яны расказвалі пра паліцыйныя друкарні, рукапісныя партызанскія газеты і лістоўкі, беларускія выданні, што выходзілі ў савецкім тыле, у Маскве, дэманстравалі трафейную, самаробную зброю і ўзору ўзбраення, якія савецкія лётчыкі даставілі партызанам з-за лініі фронту. Паўзней з гэтых выстаў выраста першая стацыянарная экспазіцыя музея, якая адкрылася 1 мая 1947 года.

ЖЫЦЦЁ КІПЦЬ

Сёння Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны — самы папулярны ў краіне: кожны год яго наведваюць больш за паўмільёна чалавек, у тым ліку сотні тысяч турыстаў.

Пастаянная экспазіцыя, што ўдасканальвалася дзясяткі гадоў, цяпер уключае дзесяць раздзелаў, якія паасцядочна разгортваюць гісторыю ад першых абарончых баёў летам 1941-га да поўнага вызвалення Беларусі, а таксама расказваюць пра пасляваеннае аднаўленне краіны. Акрамя самадэстат-каў у сваёй унікальнасці матэрыялаў, знаходзіцца ў залах і мноства інтэрактыўных элементаў: больш за 25 інфармацыйных стэндаў ды інфакіскаў, звыш дзесяці мультымедыяных экраны, магільныя ўзручэнні і гістарычныя падзеі і маштабныя прасторавыя дыяграмы з гукавымі эфектамі. Напры-

клад, “Абарона Мінска 25-28 чэрвеня 1941 года” і “Мінскі касцёл”.

Для юных наведвальнікаў дзейнічае “Музей для дзяцей”, дзе прапуюць атрактыўныя і віртуальныя рэальнасці “Танкавы бой” і “Апошняя мяжа”. Дарэчы, патрыятычнаму выхаванню моладзі ў скарбніцы належаць асабліва ўвага. Тут ладзяць і ўрок гісторыі, і спецыяльныя тэматычныя, інтэрактыўныя ды анімацыйныя экскурсіі, і квесты. Таксама арганізуюць экспрэс-выставы “Музей у чамалёне”: навуковыя супрацоўнікі выязджаюць у школы ды іншыя ўстановы адукацыі.

Працягвае развівацца перасоўная экспазіцыя, якую сёлета абнавілі ў рамках працягтайчых актыў “Наш аб’ект — памятник”. Дзякуючы мабільнасці цэнныя сюжэтыныя фатаграфіі, копіі дакументаў, каліграфіі, рэпрадукцыі карцін, фотарэпартажы Герою Савецкага Саюза беларускаму моцч ўбачыць жыхары найбт самых аддаленых куткоў краіны.

Распавідаць пра дасягненні ўстаноў-юбіляра можна найваверна доўга, але галоўнае, што Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны быў і застаецца месцам жыўой народнай памяці.

Віалета ГРЫНКЕВІЧ
Фота з архіва устаноў



Падпісанне пагаднення пра супрацоўніцтва



Заваяваць глядацкія сэрцы

Сёлета "Лістапад" праходзіць пад слоганам "Кіно са знакам якасці". Форум абячае не толькі нагадаць пра слаўныя традыцыі кінематографа, але і адкрыць нямала новых імёнаў. Пра адбор карцін і адметнасці 30-га фестывалю распавялі праграмныя дырэктары Яўгенія Габец (конкурс "Кіно маладых"), Волга Котава (нацыянальны конкурс), Ірына Усва (конкурс нацыянальных кінашкол) і Кацярына Тамковіч-Латута (конкурс фільмаў для дзіцячай і юнацкай аўдыторыі "Лістападзік").



ІРЫНА УСАВА:

— Больш за 400 заявак паступіла на конкурс нацыянальных кінашкол. Кітай, Іран, Аргенціна, ЗША, краіны Еўропы — геаграфія сапраўды шырокая. Таму выбіраць было з чаго. А праца праведзена каласальная. Кожнаму твору мы надалі пільную ўвагу. Вядома, перадуміць глядзелі на адпаведнасць рэгламентам. Гэта першае сігма. Прамыліся толькі неграўныя карціны, знятыя ў 2023—2024 гадах студэнтамі і выпускнікамі ВНУ

кінематографічнага профілю. У выніку ў праграме прадстаўлены Беларускае дзяржаўнае акадэмія мастацтваў, Усерасійскі дзяржаўны інстытут кінематографіі, Маскоўская школа кіно, Санкт-Пецярбургскі дзяржаўны інстытут кіно і тэлебачання, Будапешцкі ўніверсітэт.

Сярод крытэрыяў албору — глыбіня, навізна, незвычайны пыход да раскрыцця тэмы. Важна, каб карціна была душэўнай і падштурхоўвала глядача да пэўнай унутранай працы.



ЯЎГЕНІЯ ГАБЕЦ:

— Крытэрыі былі даволі жорсткімі, бо конкурс "Кіно маладых" аказваўся самым багатым на заяўкі. Іх паступіла каля тысячы. Зразумела, што фестывальнае кіно — асабліва від мастацтва. Аднак калі аўтары грэбуюць формай, карціну складана глядзець нават беларускай публіцы, якую я луну даволі падрыхтаванай і дасведчанай. Таму мы прагнілі фільмаў, зразумелых па форме, з сюжэтам, з героём, якому можна спачываць. Вядома, хацелася і відэаінтэрасці, бо мы разлічваем на маладога глядача. Таксама стужкі павінны былі натхняць, матываваць, вымушаць думаць.

Звычайна, што ў праграме выдчымся лейтматыў пошукаў сябе. Крызіс ідэнтычнас-



КАЦЯРЫНА ТАМКОВІЧ-ЛАТУТА:

— Безумоўна, ва ўсіх конкурсных праграмах прадстаўлены моцныя работы, якія ашэняць нашы глядачы. Але ж заваяваць дзіцячыя сэрцы — складаная задача для любога рэжысёра, нават для мэтра. На "Лістападзік" мы імкнуліся адабраць тых стужкі, што змогуць скарыць юную аўдыторыю і чамусьці яе навучыць. Кіно са знакам якасці для дзіцячых мусіць несці ў сабе ноткі маралі. Фільм павінен не толькі забаўляць, але і выхоўваць.

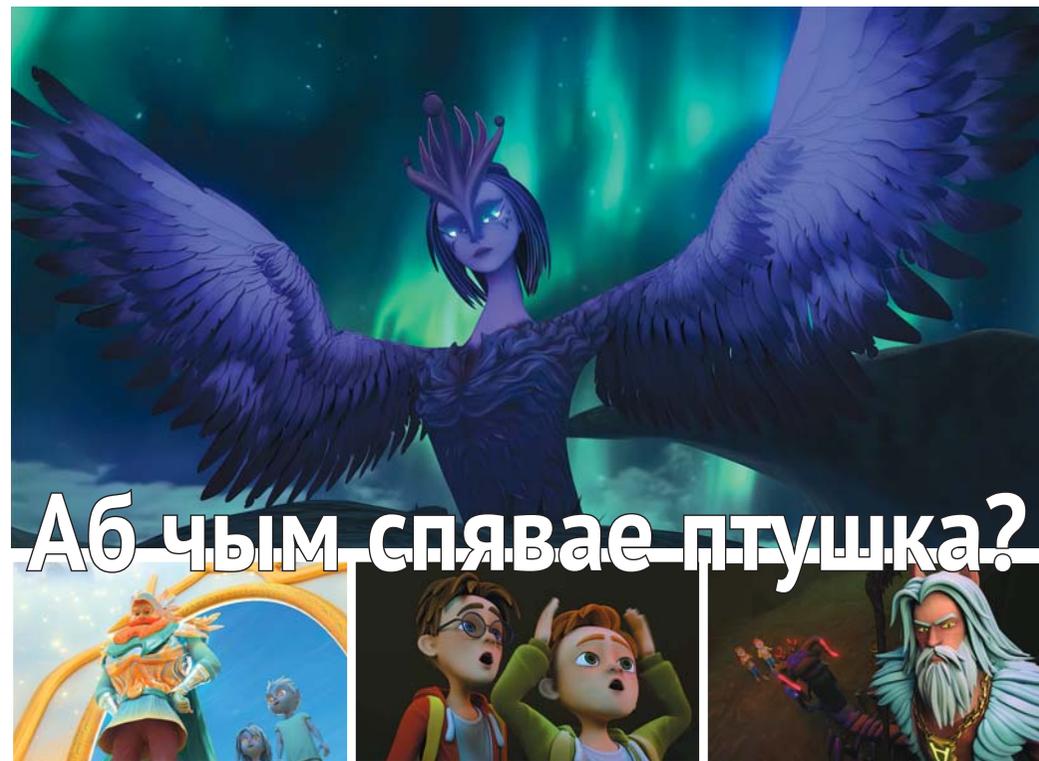
Дадам, што ў межах "Лістападзіка" публіку чакае нямала захапляльных сустрэч. Прыкладам, мексіканскую стужку TETANUS асабіста прэзентуе рэжысёр Рафаэль Апарысія. У праграме шмат цікавінак, сярод якіх рэлікі ўзор бразільскай анімацыі і першы айчынны 3D-мультфільм "Песня Сірын".



ВОЛГА КОТАВА:

— Нацыянальны конкурс вярнуўся на "Лістапад" пасля пяцігадовага перапынку. Заявак было не так шмат, але праграма атрымалася даволі багатая. З 23 фільмаў сфарміравана 11 паказаў, якія пройдуць у кінатэатры "Мір".

Прадстаўлены аўтары розных пакаленняў. Ёсць работа нашага мэтра Аляксандра Яўрэмава, ёсць спробы маладых кінематографістаў, напрыклад Кацярыны Шарамет і Надзеі Габец. Сярод крытэрыяў была актуальнасць тэмы. І таму наш конкурс аказваўся сапраўды нацыянальным. Мы пакажам кіно пра беларусаў і для беларусаў. Асабліва шырока прэзентавана тэма 80-гадзя вызвалення нашай краіны ад нямецка-фашыскай захопнікаў — і ў граўных, і ў неграўных, і ў анімацыйных фільмах.



Аб чым спявае птушка?

У лістападзе на вялікія экраны выходзіць доўгачаканы поўнаметражны анімацыйны фільм Алены Туравой "Песня Сірын". Першая айчынная мультыплікацыйная 3D-стужка раскажа пра прыгоды двух хлопчыкаў, якія апынуліся ў свеце славянскай міфалогіі.

Гісторыя стварэння праекта доўжыцца даўня. Пачалася яна ў 2019-м, калі на кінастудыі "Беларусьфільм" адбыўся конкурс сцэнарыяў для поўнаметражных анімацыйных карцін сярод маладых аўтараў. Пераможца сюжэт пад назвай "Песня Сірын", аднак у працу яго ўзялі толькі праз год, калі ўзнікла патрэба зняць новую маштабную стужку. Тэма славянскай міфалогіі адразу ж нацеліла перспектывы праекта: папулярны жанр фэнтэзі з элементамі прыгодніцкага — ключ да сэрца сучаснай публікі.

— Ва ўсім свеце вельмі растаржаны пантэоны старажытнагрэчаскай, старажытнарымскай, скандынаўскай і егіпецкай міфалогій. Нямногія ведаюць, што не менш цікавы пантэон у славянскай культуры. Таму мы задаліся мэтай не толькі раскажаць чароўную прыгодніцкую гісторыю юнаму глядачу, але і зацікавіць, у тым ліку і дарослых, нашым унікальным міфалогічным матэрыялам.

— Распавядае рэжысёр і сцэнарыст праекта Алена Турава. Праца над фільмам заняла каля чатырох гадоў. Ускладняла працу адсутнасць дастатковай колькасці пісьмовых крыніц, прысвечаных славянскай міфалогіі.

— Вялікая даследчая праца вялася з этнаграфічным матэрыялам: мастакі вывучалі арнаменты, вышыўкі, татэмы — тое, што дайшло да нашых дзён. Гэта было складана, але вельмі цікава. Нашы продкі жы-

лі ў цесным кантакце з прыродай, шмат у чым залежалі ад яе. Іх уяўленне пра сусвет мы таксама ўключылі ў фільм. А ўсе этнаграфічныя нюансы заклалі ў касцюмы персяяра нажаху і іх візуальныя асаблівасці, па якіх можна адсачыць, як кожны міфалагічны герой звязаны са сваёй тэматычнай жывёлай, — дадае рэжысёр.

Вялікая праца была праведзена і акцёрамі агучвання. Свае галасы персанажам падарылі Руслан Чарнецкі, Вера Палякова-Макей, Жанет, Андрэй Давідзюк, Анатоль Длускі і сама Алена Турава. Яна ўвасобіла сястру Купалы, Кастраму, і адну з міфічных птушак. Рэжысёр падзялілася, што акцёры шмат у чым падбіраліся інтуітыўна, а ў некаторых выпадках нават па асацыяцыях і знешнім падобстве да герояў. Напрыклад, Руслан Чарнецкі, які агучвае бога Вялеся.

— Калі мы запрасілі Руслана Чарнецкага для агучвання гэтай ролі, ён не проста здзіўлены, а вельмі ўзрадаваўся і сказаў, што заўсёды ачуваў нейкую сувязь з тым богам. Артсът нават паказаў нам кулон, які носяць з сабой і дзе намаляваны знак Вялеся. Багіня Макош гаворыць і спявае голасам заслужанага мастака Руслана Чарнецкага. Ёй вельмі палёшай гэты персанаж, з аднаго боку — жаночы, з другога — тэмпераментны і музычны. У глядачоў

будзе магчымасць апаніць адзін з цэнтральных нумароў фільма, песню "Ваража Макошы", — тлумачыць Алена Турава.

Але самая адказная задача стала перад маленькімі акцёрамі, якія падарылі галасы галоўным героям. Аўтарам карціны вельмі хацелася падкрэсліць розніцу характараў двух хлопчыкаў не толькі візуальна, але і музыкальна. Адзін з персанажоў — класічны выдатнік з рацыянальным поглядам на свет, другі верыць у чуды.

Асаблівай увагі заслугоўвае праца мастакоў. Уся тая прыгажосць, якая дэманструецца на экране і дзіўна незвычайнасна, стваралася маленькай групай аніматараў.

— Гаворка ідзе пра фэнтэзі. Яно прадугледжвае наяўнасць сусветаў, якія ніхто ніколі не бачыў. Напрыклад, калі гэты падзеіны свет, там ёсць флора і фаўна, з якімі людзі не сутыкаліся. І ўсё тое трэба было вынайсці. Часам мы атравалі: браці, напрыклад, мох і рабілі макрафілму, — дзецішча сакрэтамі рэжысёра. "Песня Сірын" аздабляе праграму XXX Мінскага міжнароднага фестывалю "Лістапад". Гэты анімацыйны праект — карціна адкрыцця конкурсу фільмаў для дзіцячай і юнацкай аўдыторыі "Лістападзік". Пазней стужка выйдзе ў шырокай рэспубліканскай пракат.

Яўгенія ГАБЕЦ

Пацвердзіць зорнае імя

Вакальны ансамбль "Asteria" Мінскага дзяржаўнага мастацтваў ледзя заваяваў гран-пры XII Рэспубліканскага творчага радыёконкурсу "Маладыя таленты Беларусі". Дзякуючы пракавітасці і адзначаны прэміяй спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі. Якім быў шлях да поспеху?

ДАВЕРЫЦА СЭРЦУ

Кожны з нашых герояў у свет музыкі заглябіўся дастаткова рана. Алесь Адамчык наведваў ўзроўню студыю "Шанс" пры слонімскай школе №8 з шасці гадоў. Менавіта там дзякуючы Алесе Фомчанка — першаму педагогу па вакале — дзяўчынка зразумела, з чым хоча звязаць сваё жыццё.

Ліза Кубарава зацікавілася вакальным мастацтвам таксама ў маленстве, хоць тады яшчэ і не ўсведамляла гэтага ў поўнай меры. Дзяўчынка проста хацелася спяваць, таму на ўсіх сямейных святах яна ладзіла невялікія канцэрты для гасцей. Тая апладзіравала, хваліла і падбадзёрвала маленькую артыстку. А бацькі, заўважыўшы патэнцыял, дапамаглі паступіць у дзяцінчую школу мастацтваў, дзе Ліза навучалася вакалу і асвойвала фартэпіяна. Крыху пазней яна паралельна пачала наведваць творчую студыю ў Магілёве. У сям'і класе дзяўчынка ўжо цвёрда вядола: яе мэта — стаць прафесійнай артысткай.

Творчы сувет з дзіцінства быў блізка і Алесь Савіцкая: дзяўчынка часта наведвала канцэрты, дзе выступалі вучні яе маці, што працавала настаўніцай. Аднойчы настолькі спадабалася, што захацелася самай ладучыцца да сямейнага жыцця. Таму праз год паступіла ў музычную школу, дзе вучылася эстраднаму вакалу. Хутка пачала

ўдзельнічаць у конкурсах, мюзіклах, спектаклях і святковых канцэртах.

— Мне адкрыліся сапраўды нечарунытныя! Жаданне спяваць захапіла настолькі, што ўсе сілы, эмоцыі ды час аддавала гэтаму, — падзялялася Алесея.

Даніл Савеня захапіўся музыкай у маладзечанскай агульнаадукацыйнай школе-інтэрнаце для дзяцей з парушэннем зроку. Вядомасць прайшла да хлопца рана: у дзесяць гадоў ён ужо выступаў перад хакейнымі матчаў у "Мінск-Арэне", дзе выконваў Дзяржаўны гімн Рэспублікі Беларусі і іншых краін — удзельнік гульні.

НАМ ПА ДАРОЗЕ

Усе зоркі — у прамым і пераносным сэнсах — сшыліся ў Мінскім дзяржаўным каледжы мастацтваў. Кожны прайшоў туды сваім шляхам: кагосьці натхніў педагог, нехта даверыўся высокай рэпутацыі ўстаноў. Алесея Савіцкая, напрыклад, на працягу двух гадоў да паступлення навучалася ў Алесе Атрашкевіч — кіраўніцы прадметна-цыклавай камісіі каледжа "Мастацтва эстрады (спевы)". Менавіта падчас заняткаў геранія пераканалася: гэта тое самае месца.

Зараджэнне квартэта адбылася ў рамках аб'язковай навучальнай дысцыпліны "Вакальны ансамбль". Спачатку — на першым курсе — сфармі-

раваўся дуэт Алесь Адамчык і Даніла Савеня. Налета далучыўся Алесе Савіцкая, а яшчэ праз год у калектыв прайшла Лізавета Кубарава.

— Ансамбль, дзе я была раней, расфармавалі. Так, па волі лёсу сустрэла дарагіх сэрцу людзей, у тым ліку нашага таленавітага кіраўніка — Вераніку Чарапанаву! — растлумачыла Ліза.

ВЕРЫЛІ, МАРЫЛІ

Педагог пранавала выхаванцам паўдзельнічаць у "Маладых талентах Беларусі". Сумненню не ўнікла: усе імкнуліся правіць сабе ў прэстыжных конкурсах, таму адразу старанна прыступілі да падрыхтоўкі.

У кожным туры ансамбль выконваў розныя творы: у першым — "Адам табе любоў" Алесе Атрашкевіч на ўрывак з паэмы "Кахаю" Тацыяны Мушынскай, у другім — "Танец феі Дражэ" Пятра Чайкоўскага, а ў трэцім — "Тая, што нісе святло" Алесе Атрашкевіч на словы Людмілы Вайновай.

Значную ролю падчас спаборніцтва, па словах герояў, адыграла выбітная кіраўніца, якая зусёды натхняла і падтрымлівала.

— За доўгачаканай перамогай стаіць галзіны аптоўчаны майстэрства і выбудоўвання мастацкай ліній. Нават калі творы развучыліся ізаўважна, лёгка кваліфікацыя прысутнічае ўсе рэчывы. Я рада, што намагаючыся не прайшлі дарма і мы заваявалі гран-пры! Гэта самае запамінальнае, самае яркае дасягненне для мяне як удзельніцы ансамбля, — расказала Алесея Савіцкая.

У НОВЫМ СТАТУСЕ

Прысуджэнне прэміі, аднадушна заўважаючы маладыя творцы, — знаковы этап у жыцці квартэта. Пасля ўзнагароды, па агульным прызнанні, канцэртная дзейнасць калектыву стала асабліва прадуктыўнай і ўсведомленай, бо несці пачэснае званне лаўрэата спецфонду Прэзідэнта — справа па-сапраўднаму адказна.

— Ансамблю было важна адчуць падтрымку на самым высокім узроўні! Разам з тым кожны з нас зразумеў: цынер пачаваць неабходна з большай сілай! — расказала Алесея Адамчык.

ШТО ДАЛЕЙ?

Смелыя і дэяржкі планы ў будучыню, прызначаюцца юныя таленты, шмат. Яно і не дзіўна: перад артыстамі адчынены ўсе дзверы. Самае галоўнае — захоўваць запал да любімай справы і працягваць удасканальвацца, каб дабіцца яшчэ большых поспехаў на музычнай ніве.

Вялета ГРЫНКЕВІЧ
Фота з архіва ансамбля

Ліза Кубарава, Алесея Савіцкая, Алесея Адамчык і Даніл Савеня

Старэйшына айчыннай сцэны

Народны артыст БССР, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі, кавалер ордэна Францыска Скарыны Тадэвуш Кокштыс адсвяткаваў юбілей — 90-годдзе з дня нараджэння.



Тадэвуш Кокштыс у ролі Мацьця. Спектакль "Самая жаданая"

Тадэвуш Антонавіч — усабалебне гонару і годнасці Коласаўскага тэатра, яго вытокаў і традыцый. Трапіў у труп у 1958 годзе пасля заканчэння тэатральна-мастацкага інстытута і застаўся ў гэтым храме Мельпамены на ўсё жыццё. Прайшоў вялікі шлях, стварыўшы больш за 200 запамінальных сцэнічных вобразаў.

СМЕЛЫЯ ПАРОДЫ

Нарадзіўся будучы артыст у вёсцы Хоўклава Маладзечанскага раёна. У самадзейнасці Тадэвуш не вельмі актыўна займаўся. У адным са школьных спектакляў — "Выбачыце, калі пазьні" — па ісе Андрэя Макаёнка — ён усе ж сыграў Мошкіна. Пасля адной з рэплік пачуў рогат глядзельнай залы. Тады зразумев, што на яго неак асабліва рэагуюць, але аб акцёрскай прафесіі яшчэ не задумваўся. Хутчэй меў ігу да малывання. Перад самім выпускам дыржтэр выклікаў юнака да сябе, паказаў газетную аб'яву аб наборы ў тэатральна-мастацкі інстытут і прамовіў: "Паспрабуй!" Меў ён на ўвазе, вядома ж, мастацкі факультэт.

Але лёс распарадзіўся па-іншаму. Для паступлення "на мастака" патрабаваліся дамашнія работы, якіх хлопцек не меў, як не было і адпаведнай пачатковай адукацыі. Выйсе было адно: падаваць дакументы на акцёрскі.

Заняткі з такімі вядомымі майстрамі сцэны, як Павел Малчанав, Грына Ждановіч, Дзмітрый Арлоў, дапамаглі раскрыць здольнасці будучага артыста. Яшчэ ў маладыя гады ён выдатна паразураваў спачатку суседзяў, потым выкладчыкаў, калектыв і гэтаму здольнасці юнак развіваў у канспіках. Адночы наважыўся скапіраваць рэктара, прычым "пазчыўшы" на час ягоня макінтосі і капляноў, што віселі ў гардзробе. Усе прапраклі Кокштыс выключэнне з інстытута, але рэктар аказаўся чалавечым разумным і з пачушчэм гумару.

Студэнцкія дыпломныя работы — Максім Кутас з купалаўскіх "Прымакоў", Кастыльёў і Крывы Зоб з горкаўскай п'есы "На дне", Лапшынаў з розаўскай драмы "У пошуках радасці" — сведчылі аб яркіх здольнасцях Тадэвуша Кокштыса.

КАРОЛЬ ЭПІЗодУ

Дзяржаўныя экзамены здадзены, і Кокштыс едзе ў Віцебск, у Коласаўскі тэатр. Першай роліяй быў Чорт у "Несцерцы". Пазней артыст перайшоў на скамароха, і ўрэшце рэшт стаў іграць Другога шляхцюка. Кожны сыход артыста са сцэны суправаджаўся воплескамі.

Першыя дзесяць гадоў Тадэвуш Антонавіч галоўныя ролі ў рэзкім выключэннем не меў, і за ім паспела замацавацца рэпутацыя "караля эпідоду". Прычым гэтыя невялікія

ролі былі настолькі яркавыя, што ў друку мог з'явіцца цэлы артыкул пра яго работу.

ТВОРЧЫ РОСКВІТ

У 1969 годзе галоўны рэжысёр Сямён Казіміроўскі пранававаў артысту цэнтральную ролю Трудадзіна ў камедыі "Слуга двух палароў". Тадэвуш Кокштыс зодлеў зрабніч персанаж і эфектывым, і жацілівым. А крыху пазней — новая ўлада. І таксама ў сусветнай камедыйнай класіцы — у п'есе Браніслава Нушыча "Доктар філасофіі". Вядомы тэатральны крытык Барыс Бур'ян, пабачыўшы спектакль, напісаў: "Калі выходзіць на сцэну такіх акцёраў, як, скажам, Дубаў ці Кокштыс, мне прыгадваецца незвычайны Аляксандр Ільініскі..."

Прыроджаны комік не абмяковаўся гратэскам, эксцэнтрыкай, буфанадай, пашырэннем фармальных, выйгрышных прэмаў ігры, а імкнуўся да псіхалагічнага гпагльблення вобразаў, трансфармуючы іх у трагікамедыяныя, спадіагуючы іх супярэчліваю чалавечую сутнасць. Прыгадаем хаяі 6 яго Жабрака ў першай рэдакцыі "Сымона-музыкі" ў пастаноўцы Валерыя Мазынскага.

ПРЫЗНАННЕ

Асаблівага поспеху дасягнуў артыст у драмах Аляксея Дударова. Вобразы Шаргаёва ў "Парозе", Гастрыта ў "Вечары", Саліяніка ў "Радавых", Юткі ў "Вежы" канчаткова замацавалі за ім рэпутацыю "сур'эзнага" артыста.

П'еса А. Дударова "Вечар" набыла ў коласаўскай адметнае жанравыя выражэнне як драма-прыпаўдзеі. Таму вобразы пазбыліся "тыпажыната" праўладдабства і набылі сімвалічную абагульненасць. Складанасць вобраза Цімоха ("Гастрыта) у тым, што трэба было ў сямінашній чалавечай праблісці, нягледзячы на разражненасці, адліноце паказань яго жахлівае мінулае, вытокі чорных плям хворага сумлення. Тадэвуш Кокштыс выдатна выявіў працэс трансфармавання свядомасці свайго героя, паступо-

ва падводзіў яго да фінальнай драматычнай споведзі пра змарнаванае жыццё. Дарэчы, за гэту работу ў 1986 годзе артыст уладстоены Дзяржаўнай прэміі Беларусі.

АКЦЁР-УНІВЕРСАЛ

Сярод запамінальных вобразаў, створаных артыстам у апошнія дзесяцігоддзі, варта ўспомніць яго Юсіфа III з "Кракаўскага студэнта Г. Марчука, Тараса ў "Тарасе на Парнасе" С. Кавалёва, Круціцкіка з "Мудрацоў" А. Астроўскага, Сыркава з "Плошчы Перамогі" А. Пановы, Зганарэна ў "Дэкара мімаволі" Ж.Б. Маллера, Старага з "Беззаны" паводле Р. Брэдберы. Апошня з названых для акцёра асабліва ўпадабана, магчыма таму, што дазволіла сказаць пра самае істотнае, што яго хвалюе: без мінулае, без памяці, без каранёў няма будучыня.

У другой рэдакцыі спектакля "Сымон-музыка" 2018 года Тадэвуш Антонавіч іграў чатыры ролі, унутрана звязаныя між сабой: Старага, Курулы, Жабрака і дзёда Данілу. Яны ў многім палобныя і па той функцыі, якую выконвалі ў пастаноўцы (духоўныя настаўнікі Сымона), і проста па-чалавечы. Насамрэч выканаўца стварыў адзін велічны, эпічны вобраз, які ўвабраў у сябе розныя рысы, уладствы беларусам, і найперш — мудрасць, пранікнёнасць, абчальнасць, паміркованасць, спагадлівасць, чалавечалюбоўства.

Сёння старэйшына коласаўскай трупы заняты ў двух спектаклях — "Самая жаданая" С. Гіргеля і "Дзядзечкаў сон" на аднайменнай апевесці Ф. Дастаеўскага.

Нельга яшчэ прамінуць шэраг кінаработ, створаных Тадэвушам Кокштысам у розных стужках: Яўхім ("Знак бяды"), Станіслаў Юсіфаўіч ("Маленкі баец"), Юсіф Станіслаўвіч ("Зорка Венера"), пан Хлапціцкі ("Талаш"), Аператар ("Нядзеля ў жаночай лазні"), Цімафей Паўлавіч ("Фабрыка мар").

Юры ІВАНОВСКІ
Фота з архіва тэатра



Нашы перамогі ў замежжы

Беларускія калектывы не ўпершыню ўдзельнічаюць у Міжнародным тэатральным фестывалі “Смаленскі каўчэг”. Але сёлета яны зрабілі сапраўдны фурор, атрымаўшы найбольшую колькасць узнагарод, уключаючы гран-пры. І гэта далёка не адзіная айчынная перамога ў Расіі апошнім часам.

“ЖАНІЦЬБА” І НЕ ТОЛЬКІ

— Я сачу за “Смаленскім каўчэгам” з самага яго з’яўлення ў 2008-м, — гаворыць доктар мастацтвазнаўства, прафесар, тэатральны крытык, старшыня журы сёлетага, дзвяткага фестывалю Таццяна Катовіч. — Традыцыйна ён праводзіцца раз на два гады ўвесну, але сёлета ладзіўся ўвосень і прысягаўся 245-годдзю Смаленскага дзяржаўнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя А. Грыбаедава. Акрамя малой і вялікай сцэн гэтай установы, што выступае арганізатарам, былі задзейнічаны пляцоўкі тэатра лялек і асабліва актыўна — Дома акцёра ў Смаленску. Апаз паля кожнага спектакля праходзіла абмеркаванне — у прысутнасці трупы. Усе члены журы ў адзін голас ухвалілі работу “Жаніцтва. Фантасмагорыя” па Гоголю Магілёўскага абласнога драмтэатра. Нема чаго здзіў-

ляцца: калектывы стаў уладальнікам гран-пры. А яшчэ за ігру ў гэтым спектаклі аж тры артысты атрымалі дыпломы. У намінацыі “Найлепшая жаночая гадоўная роля” перамагла Марыя Рудаква, якая выконвала Агафію Ціханову. Аляксандр Куляшоў быў адзначаны за сапраўды Кочкарава (“Найлепшая гадоўная мужчынская роля ў драматычным спектаклі”). А найлепшай мужчынскай роляй другога плана прызначылі Жавакіна ад маладога артыста Аляксандра Зянькова. Паставіў гэты спектакль у Магілёве Сяргей Фядотаў — кіраўнік уласнага аўтарскага тэатра “Ля моста” (Перм), дзе таксама ідзе “Жаніцтва”. Але магілёўскі спектакль не можа быць пераможцам, бо гэта ў Смаленску. Апаз паля кожнага спектакля прысутнасці трупы. Усе члены журы ў адзін голас ухвалілі работу “Жаніцтва. Фантасмагорыя” па Гоголю Магілёўскага абласнога драмтэатра. Нема чаго здзіў-

сязнаграфіі, рытме, рабоце акцёраў. Гэта быў у добрым сэнсе слова эстэтычны шок. Паўтары гадзіны першага аддзялення праявілі, бы некалькі хвілін, — настолькі ўсіх прыцягнула відэовішчэ. Тых уражанніў хашелася яшчэ, усіх літаральна скалянуў наймацнейшы акцёрскі зарад.

Між тым па вяртанні з фестывалю Магілёўскі абласны драмтэатр паспеў выпусціць чарговую прэм’еру: 17, 18 і 19 кастрычніка тут гучна прэзентавалі пушкінскія “Маленькія трагедыі” ў інтэрпрэтацыі рэжысёра Міхаіла Лашчыкага. Спектакль, жанрава акрэслены як “сцэнічны містэр’ум”, — прыклад супрацоўніцтва ў межах Саюзнай дзяржавы: з фінансаваннем пастаноўкі да 225-годдзя з дня нараджэння Аляксандра Пушкіна дапамагі Міністэрства культуры Расіі і міжнародны праект “Рускія сезоны”.

УСЕ СІМПАТЫ — МУЗЫЧНАМУ

На IX Міжнародным тэатральным фестывалі “Смаленскі каўчэг” узнагароды атрымаў і іншы наш калектыв. — Свята сёлета адкрылася “Гульнёй каханія” Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэ-

атра, — прынявае старшыня журы Таццяна Катовіч. — Менавіта гэтая пастаноўка была адзначана публікай як найлепшая, удалоіся пры-за глядацкіх сімпатыі. Свае ўражанні людзі выказвалі таксама пісьмова — на спецыяльным стэндзе ў фэ. Кожны фестываль — магчымасць не толькі сябе паказаць, але і сустрэцца з замежнымі калегамі, атрымаць новыя ідэі і вопат.

На VIII Усерасійскім тэатральным фестывалі “Руская камедыя” ў Растове-на-Доне беларускія артысты прадставілі “Бабскі бунт” — і ён таксама быў угадараны прызам глядацкіх сімпатыі. А журы на чале з народным артыстам Расіі Уладзіславам Ветравым адзначыла гэты спектакль дыпломам “Найлепшы акцёрскі ансамбль”.

Увогуле, наш Музычны апаішнім часам актыўна шукае магчымасці гастрольных, фестывальных, конкурсных паказаў. Акрамя згаданых творчых форумў, увосень трупя пастела наведваць Пецізу, Стаўрапаль, Новаарыльск і Бранск у рамках вялікага туру. А белетная трупя ўжо месіць сдзіць на Германіі са “Шчаўкунком” і з “Лебядзіным возерам” і вярнецца толькі ў сярэдзіне студзеня.

Надзея БУЦНЭВІЧ
Фота з архіваў тэатраў



Вікторыя Жбанкова-Стрыганкова падчас майстар-класа

Сцэны са спектакля “Жаніцтва”

Сцэны са спектакля “Дыёты”



Маладзёжны рулюе

Беларускі дзяржаўны маладзёжны тэатр выпусціў новы спектакль “Дыёты”, перамога на фестывалі ў Пермі, рыхтуецца да навагодняй прэм’еры “Спячай прыгажуні”, а ў лістападзе пачынае канцэртны праект і прымае знаных расійскіх гастралёраў.

ШВЕЦЫЯ НА БЕЛАРУСКІ МАНЕР

“Дыёты” сталі першай рэжысёрскай спробай аднаго з вядучых артыстаў тэатра Анатоля Лагуценкава. Ён звярнуўся да шыкоўнага літаратурнага матэрыялу — рамана “Трывожны людзі” сучаснага шведскага пісьменніка Фрэдрыка Бакмана, назваўшы сінхронную версію лірычным дэзэктовам. Але насамрэч гісторыя падобная да класічнай казкай з сапраўднымі пудамі. Невыпадкова ж дэзэктывадыя еша напярэдадні навагодніх свят!

Наўдалая спроба значыства з уладальным фіналам — хіба яркая шырма, за якой хаваюцца тонкія псіхалагічныя дэталі ў навадзінах кожнага з герояў. Над дзейні пануе думка, што ўсе мы злучаны між сабой. Што самыя складаныя праблемы можна вырашыць баскроўна. Што нельга бацца прасіць дапамогі. Што трэба размаўляць адзін з адным і дамаўляцца. Што перагарова лепшая за пісталет, хай і цацацны.

Мастачкі Таццяна Мацвёвіч і Кацярына Герасіменка ствараюць вельмі прастую сцэнаграфію і такія ж касцюмы — рэалізм. Толькі карціны на сценах — авангардна сімвалічныя. Увага глядачоў засяроджваецца на не знешнім антуражы, а на артыстах і іх героях, на паглыбленні ва ўнутраны стан персанажаў, у непрыятыя жыццёвыя сітуацыі. Малая зала дае споведзім шчырасці. Праходзі акцёраў побач з публікай перафармацыю прысутных у непасрэдных уздольніках пазей, вымшаюць разважак і прымаць рашэнні разам з героямі.

Сцэны са спектакля “Дыёты”



Надзея БУЦНЭВІЧ
Фота з архіваў тэатраў

Менавіта гэта было для пастаноўшчыка самым істотным. Таму з інсценіроўкі цацкам знік голас “ад аўтара”, кіткія, трыпныя, часта парадкальныя выразы, якімі пярэсіць кніга. Шкада. Літаратурна-філасофскія знаходкі не толькі ўпрыгожылі б спектакль, але і надалі б яму неабходнага тэмпарытму, а часам і добрай іроніі. Затое ў публіцы ёсць магчымасць пасля паказу паглыбіцца ў раманы і бліжэй знаёміцца з цікавым замежным пісьменнікам.

ВОСЕНЬСКІ ЎРАДЖАЙ

Наш Маладзёжны тэатр на пачатку кастрычніка адкрылі для сябе жытэхы Пермі. Калектывы ўдзельнічаюць у Міжнародным фестывалі “Пермская фантазмагорыя” са спектаклем “Казіны востраў” і атрымаў дыплом за найлепшы акцёрскі ансамбль. У сваю чаргу мясцовы тэатр “Ля моста”, які выступіў ініцыятарам і арганізатарам таго творчага форуму, энюў прыедзе ў Беларусь з гастроліамі і менавіта на сцэне Маладзёжнага паказа ў лістападзе дзве пастаноўкі “Дзядзю Ваню”, Паўсюды — анішлага і “Ханум”.

Супрацоўніцтва з пермякмі гэтым не абмяжоўваецца. На закрыцці юбілейнага XXXV Міжнароднага фестывалю сучаснай харэаграфіі ІФМС у Вібеку прымае Маладзёжнага прадставіць спектакль “Прыгажосць” (пастаноўка харэаграфіа Кірыла Батрукова) — разам з калегамі са знакамітага балета Яўгена Панфілава.

Увогуле, лістапад прыўнесе ў афішу шмат цікавага і новага. Маладзёжны тэатр адкрывае артыстаў — канцэртную залу на 130 чалавек, што змесціцца ў якасці эксперымента ў фэ. Магчыма, у далейшым камерных імпрэз стае больш. Але іперперанія — “Восеньскі карнавал. Арфа. Вакал. Фарэтыяна” — напярэды выбітна. Сольную арфу пачуе не так часта. А тут яшчэ — знаны маскоўскі выканаўца Кацярына Сяргеева, якая прыязджае ў Беларусь на некалькі канцэртаў. У Гродне Кацярына выступіць з сімфа-

нічным аркестрам мясцовай капэлы ў рамках цыкла “У коле вялікіх імёнаў”, у Брэсце — на фестывалі мастацтваў “Музычная восень — 2024”, а ў Мінску — у Маладзёжным тэатры, які тым самым пачынае супрацоўніцтва з Брэскай абласной філармоніяй. Салістка апаішній — лаўрат міжнародных конкурсаў Людміла Карпук — таксама ўдзельнічае ва ўсіх трох канцэртах. Але іх праграма вар’іруецца: у ролі аркестра (і яшчэ аднаго саліста таксама) у Маладзёжным тэатры выступіць выдатны адзін півніт Аляксандр Палюкаў, стліць з заснавальніцаў Дня півніста — святя, што ладзіцца цяпер у многіх краінах 8 лістапада.

Гастрольную афішу Маладзёжнага працягне прыезд зорнага расійскага калектыву — Дзяржаўнага драматычнага тэатра на Васільевскім з Санкт-Пецярбурга. Трупя ўжо прывязла да нас свае працы, прычым няяўдом. Летась гэта былі “Доўгі каляндзі абед” у спартыўна-культурным цэнтры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў і “Гора ад розуму” ў Музычным тэатры. Сёлета калектывы завітаў на “Славянскі базар у Вібеку”, прэзентаваўшы “Дзядзю Ваню”. Паўсюды — анішлага і “Ханум”.

Маладзёжны пачаў рыхтавацца і да навагодніх святаў, напярэдні якіх выйдзе чардзельная казка “Спячай прыгажуні”. Ставяць ёе дзве Таццяны — рэжысёр Аксёнікіна і ўжо згаданая мастачка Мацвёвіч. А дарослых пазней чакас “Прыпяк” па аднай меннай п’есе Германа Грэквэра — сучасны беларуска-расійскі праект. Гэта былі прыцы летній творчай лабораторыі: замежныя рэжысёры рабілі з артыстамі Маладзёжнага асцыя спектаклі, а мастакі савет тэатра абіраў, які з іх павінен пабаць свет у выглядзе паўнаватарскай прэм’еры.

Надзея БУЦНЭВІЧ
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Саламянае сонца дажджу не баіцца



У кірмашы ўзялі ўдзел народныя майстры

Заслаўе пачынае рыхтавацца да запланаваных налета абласных «Дажынак». А гэтай восенню там прайшло свята куды больш камернае, але падобнай тэматыкі. Ужо яго назва — «Саламяны санцакруг» — нібы адсылае да календарнага цыкла, які вымяраў жыццё нашых продкаў. «Музейны фэст восеньскага сонца, маляванага неба, саломпляцення, радасці свежага хлеба і местачковых палеткаў», — акрэсліваюць ідэю «Санцакруга» завадатары.

ДЛЯ ЁСЕЙ СЯМІ

Сваю брэндавую імпрэзу ў наш век лямчы за тонар заснаваць кожны музей. Мае такую і этнаграфічны комплекс «Мілані», які ўваходзіць у склад гісторыка-культурнага музея-запаведніка «Заслаўе». І тут сама прастора — некалькі старадаўніх будынкаў да невідзікі пляштанок паміж імі — ужо задае пэўную драматургію.

Праграма, размеркаваная па дробных зонах, была вытрымана ў камерным музейным фармаце — хаця і танца пал зухватых палескія спевы ў ёй знайшліся месца.

Звычайна ў такіх выпадках музейшычкі бяруць за аснову народнае свята, адаптаваўшы яго да сучасных варункаў. Але ж тут ідэя цалкам арыгінальная. Выраз «саламяны санцакруг» у інтэрнэт-пашукавіках не сустракаўся — пакаль, вядома, у Сявіне не з’явілася рэклама фэсту.

А вось змест імпрэзы — акурат народны. Гэта даўныя і народныя, падхопленыя і творча пераэсэнсаваныя

энтузіястамі з розных куткоў Беларусі — ад Гродзеншчыны да Палесся. Фэст прапаноўваў і батлейкавыя пастаноўкі, і майстар-класы, і лекцыі...

Важная адметнасць у тым, што свята сапраўды было разлічана на сямейную аўдыторыю. І сапраўды — не так і шмат імпрэз, куды бацькі могуць выправіцца з маленькімі дзецьмі, ды каб у сеаўсёльным задальненнем. Даросляны слухалі цікавыя думкі даследчыка пра фотаздымкі ў інтэр’ерах вясковых хат або вучыліся чараваль з саломкай. А дзятва ў гэты час не нудзілася і не перахалкала. Ёй на суседніх пляцоўках прапаноўваліся забавкі па душы.

З восеньскім сонцам, аднак, не пашчасліла: сьвічлі ў такую пару года капрызнае. Дожджык, што раз-пораз пачынаў шэрыцца, прамушлі спантанна карэктываць праграму. Майстры павінны былі хавашь свае вырабы, бо саломка ж — матэрыял далікатны. Ды хаця на атмасферу «опэн-эйраў» надвор’е ўплывае назямна, гэтым разам свята атрымалася незалежна ад яго.

Фэст стаў добрай нагодай зноў напоўніць заслаўскія музейныя прасторы жыццём.

На фота злева: сноп-баба — адзін з сімвалаў дажынак

На фота справа: палескія спевы гурта УТЭКАНУ (Брэст)



«ХАДЗІЛКА» АД КЛАСІКА

Заслаўскія музейшычкі вырашылі не абмяжоўвацца сваімі сіламі і звярнуліся па дапамогу ў іншыя ўстановы культуры. Калегі адгукнуліся ахвотна: новыя пляцоўкі для прэзентацыі задум ніколі не лішнія.

Прыкладам, музей Якуба Коласа завабілаў дзятву (ды і дарослых таксама) «падарожжам у паралельны свет». Увасоблены ён быў проста — у выглядзе гульні «хадзілка», у якой клетачкі на полі паўтараюць падзеі з жыцця класіка. Мадэратар адразу папярэджвае: ні на якія пытанні адказваць не трэба (гэта многіх спалохае б і аштурхнула б), проста ў 1970-я ветракі ішчы былі цэлымі — хай сабе звычаны і без шыкоўных крылаў. А вось сёння большасць ужо не пабачыш — за выключэннем хіба тых, якія сталі музейнымі экспанатамі.

Думаецца, калі такі геніяльны ход возьмуць на ўважэнне на-стаўнікі літаратуры, з цягам часу людзей, не абязнаных у жыццёпісе і творчасці Песняра, наогул не застацца.

КАПІТАЛІСТЫЧНЫЯ ВЕТРАКІ

З нагоды фэсту музей прапаноўваў і адмысловы выставачны праект — «Забываць асілку зямлі беларускай...». Наведвальнікі маглі пагуляць у аздадкі: чаму ён прысвечаны? Як высветлілася, ветракам. Аб’ектам, якія нам

уяўляюцца вельмі рамантычнымі, хаця ў свой час яны, вядома, былі цалкам утылітарнымі.

Як распавялі супрацоўнікі Беларускага дзяржаўнага музея народнай архітэктуры і побыту, якія падрыхтавалі гэты «гаспадары» праект, насамрэч ветрачныя млыны на беларускіх землях масава распаўсюдзіліся ўжо бліжэй да канца XIX стагоддзя — то-бок далёка не ў часы Дон Кіхота.

Ветраку становілася больш таму, што ў сельскую гаспадарку пранікалі капіталістычныя адносіны. Апавенна, і сярод дробнай шляхты, і сярод сялян з’явіліся, сённяшняй мовай кажучы, фермеры. Для іх было важна апрацоўваць зерне ўласнымі сіламі, а не аддаваць ладную частку даходу «неймаку дзяльзку». Вось ветракі і зрабіліся аб’ектамі дробнага бізнесу. Тэхнічнай дасканаласцю яны не вылучаліся, эфектыўнасцю таксама — бо моцна залежалі, уласна, ад ветру. Затое — свае.

Экспедыцыі, якія папярэднічалі стварэнню скансана, зафіксавалі дзясяткі такіх млыноў — іх фота і прадставілі на выставе. У 1970-я ветракі ішчы былі цэлымі — хай сабе звычаны і без шыкоўных крылаў. А вось сёння большасць ужо не пабачыш — за выключэннем хіба тых, якія сталі музейнымі экспанатамі.

Будынкам комплексу ў Заслаўі — і млыну (там ён паравы), і сьвірну, і хане завоніка — папашчасліла. Дзякуючы своечасоваму пераўвасобленню з часта ўтылітарных аб’ектаў у музейныя яны захаваліся — у адрозненне ад многіх сабраўтаў. Ды як бы старанна і аўтэнтычна ні арганізаваліся прасторы экспазіцыі, атмасфера ў скансоне, вядома, іншая — музейная. Фэст стаў добрай нагодай зноў напоўніць гэтыя прасторы жыццём. Прычым акурат у музейным фармаце.

Льва СВІРІН Фота аўтара і Глеба БАГДАНАВА



Ярка-песенны сімфаніст

Пайшоў з жыцця Алег Елісеенкаў — знакамiты кампазітар, заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь, уладальнік прэміі Саюзнай дзяржавы і вельмі сонечны, адкрыты чалавек, які быў гатовы зрабіць яшчэ вельмі многа для нашай краіны.

Беларусь стала для яго роднай. Тут аўтар працуў практычна ўсё жыццё, хаця нарадзіўся ў Расіі. Пра гэтую акалічнасць нават не ўсе ведалі — настолькі творчасць Алега Елісеенкава была праяснената неаднойчы выконвалася на самых прэстыжных канцэртах Беларусі і за мяжой, іх замайлялі на творчых сустрэчах з кампазітарам. Тым маналогі былі напісаны для меча-сапрана: адзін увогуле без інструментальнага суправаджэння, а другі — з далучэннем не традыцыйнага ў такіх выпадках фартэп’яна, а... «каробачкі», як называюць гэты музычны інструмент у народзе. На згадаць атрымаў спачатку як аўтар выбітных акадэмічных твораў — яркіх, эксперыментальных, цалкам адпаведных найноўшым кірункам сучаснай музыкі.

Хаця б адна студэнцкая сімфанічная партытура ёсць у кожнага песенніка, які мае вышэйшую кампазітарскую адукацыю: інашчым не владць дыплома. А ў Алега Мікалаевіча было аж чатыры пэўнаартыстычныя сімфоны. Ды не аб’які! Трыцца тры з’яўляюцца алімпіядна-аперамі, пяць — наўмоўнымі ўдэс распаралізуюцца інашчым. Можна, справа ў дзювох шасцірэках? 21 верасня кампазіта-

вогуле зрабіла фурор. Кампазітару пракавалі далейшыя сімфанічныя заваяўцы — усёазааааа і сусветнага ўзроўня. А яго два маналогі на вершы Марыны Цвятаяевай — сапраўдныя хіты: яны неаднойчы выконваліся на самых прэстыжных канцэртах Беларусі і за мяжой, іх замайлялі на творчых сустрэчах з кампазітарам. Тым маналогі былі напісаны для меча-сапрана: адзін увогуле без інструментальнага суправаджэння, а другі — з далучэннем не традыцыйнага ў такіх выпадках фартэп’яна, а... «каробачкі», як называюць гэты музычны інструмент у народзе. На згадаць атрымаў спачатку як аўтар выбітных акадэмічных твораў — яркіх, эксперыментальных, цалкам адпаведных найноўшым кірункам сучаснай музыкі.

увогуле зрабіла фурор. Кампазітару пракавалі далейшыя сімфанічныя заваяўцы — усёазаааа і сусветнага ўзроўня. А яго два маналогі на вершы Марыны Цвятаяевай — сапраўдныя хіты: яны неаднойчы выконваліся на самых прэстыжных канцэртах Беларусі і за мяжой, іх замайлялі на творчых сустрэчах з кампазітарам. Тым маналогі былі напісаны для меча-сапрана: адзін увогуле без інструментальнага суправаджэння, а другі — з далучэннем не традыцыйнага ў такіх выпадках фартэп’яна, а... «каробачкі», як называюць гэты музычны інструмент у народзе. На згадаць атрымаў спачатку як аўтар выбітных акадэмічных твораў — яркіх, эксперыментальных, цалкам адпаведных найноўшым кірункам сучаснай музыкі.

Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь смуткуе ў сувязі са смерцю кампазітара, заслужанага дзеяча мастацтваў Рэспублікі Беларусь Алега Мікалаевіча Елісеенкава і выказвае шчырыя спачуванні родным і бліжкім творцы.

Афіша з 1 па 8 лістапада



- НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. Леніна, 20, тэл.: 8 017 3970163 (акурсірунае бюра)
- Пастаянныя экспазіцыі.
 - Выстава акаварэальных работ Аляксандра Лакоткі «Беларусь красю вечно!».
 - Да 3 лістапада.
 - Выстава работ навуначуў Мінскага дзяржаўнага каледжа рамесніцтва і дызайну імя М. А. Кадэшыкі «Рэжа войны: галасы пакаленняў».
 - Да 4 лістапада.
 - Выстава «Пільны часу». Жывапісныя і скульптурныя творы беларускіх мастакоў — юбіляраў 2024 года.
 - Да 10 лістапада.
 - Выстава «Самён Дамарад. Краевыя радзімы».
 - Калі 50 жывапісных твораў з майстарні аўтара і фондуў музея.
 - Да 24 лістапада.
 - Экскурсіі: «Самыя-самыя...» (6+).
 - «Якога колеру зіма?» (6+), «Казі Усходу» (10+), «Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма» (10+), «Партрэты даўня мінулых пакаленняў...» (10+), «Пільны моў хаханія» (16+), «Жаночы партрэт» (16+), «Мінск у музеі» (16+).
 - Праводзіцца заўсёды.



г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а, тэл.: 8 017 363796, 8 017 3588878

- Пастаянная экспазіцыя.
- Фотавыстава Валерыя Сібрывака «Запределье».
- Да 5 лістапада.
- Праграма «Карафіяны «люстэркі» шляхецкай сям’і».
- Праводзіцца заўсёды.
- Квэст «Таміцыя старажытнай сям’і».
- Пляярэдні запис.
- Праводзіцца заўсёды.
- Квэст «Плошкі мінулага».
- Праводзіцца заўсёды.
- Экскурсіі «Інтэр’ер шляхецкай сям’і».
- Пляярэдні запис.
- Праводзіцца заўсёды.
- Экскурсіі «Шлях мастака Валенція Ваньковіча».
- Пляярэдні запис.
- Праводзіцца заўсёды.
- Экскурсіі «Сядзібы партрэт».
- Пляярэдні запис.
- Праводзіцца заўсёды.



г. Мінск, вул. Ленінская, 37, тэл.: 8 022 2 650203, 8 022 2 658800

- Пастаянныя экспазіцыі.
- Art-lectorium «Зраўмае мастацтва».
- Праводзіцца заўсёды.
- Падрабязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 022 2 650203, 8 022 2 658800.



Мінскі р-н, Астрашчына-Гарадзішчэ, в. Акашча, вул. Вульцкая, 176, тэл.: 8 017 5074468

- Пастаянная экспазіцыя.
- Батлежныя спектаклі.
- Праводзіцца заўсёды.
- Майстар-клас «Саломпляценне».
- Праводзіцца заўсёды.
- Майстар-клас «Лялька-мотанка».
- Праводзіцца заўсёды.
- Майстар-клас «Ткацтва».
- Праводзіцца заўсёды.



**МАГІЛЕЎСКІ АБЛАСНЫ
ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР**

г. Магілёў, вул. Першамайская, 7,
тэл.: 8 0222 656604 (каса),
сайт: mdrama.by

- Трагедыя па матывах камедыі **“Дон Жуан” (16+)**. Прэмера. **1 лістапада ў 18.30.**
- Музычная казка **“Два клёны” (6+)**. **2 лістапада ў 12.00.**
- Сямейная камедыя ў 2 дзеях **“Мая жонка – маюка” (16+)**. **2 лістапада ў 18.30.**
- Казачны атракцыён у 2 дзеях **“Па шчупаковай волі” (6+)**. **3 лістапада ў 12.00.**
- Камедыя ў 2 дзеях **“Тарцюф” (16+)**. **3 лістапада ў 18.30.**
- Пастаноўка “замест ліста” ў 1 дзеі **“Лілічка” (16+)**. **5 лістапада ў 18.30.**
- Містычны трылер, камедыя абсурду **“Гульцы” (12+)**. Прэмера. **6 лістапада ў 18.30.**
- Сцэнічны містэрый у 2 дзеях **“Маленькія трагедыі” (16+)**. Прэмера. **8 лістапада ў 18.30.**

УНП 700184039



**НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ**

г. Мінск, вул. Энгельса, 7,
тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627,
пошта: kupalabilet@mail.ru

- Казка **“Гісторыя шакаладнага дрэва” (0+)**. Галоўная сцэна. **1 лістапада ў 11.30, 9 лістапада ў 17.00.**
- Рэквіем у 1 дзеі **“Вечар” (12+)**. Галоўная сцэна. **1 лістапада ў 19.00.**
- Драма **“А зоры тут ціхія” (12+)**. Галоўная сцэна. **2 лістапада ў 19.00.**
- Музычная камедыя па п’есе У. Галубка ў 2 дзеях **“Пісаравы імяніны” (16+)**. Галоўная сцэна. **3 лістапада ў 19.00.**
- Містычная легенда пра каханне ў 1 дзеі **“Чорная панна Нясвіжа” (12+)**. Галоўная сцэна. **5 лістапада ў 19.00.**
- Камедыя ў 2 дзеях **“Паўлінка” (12+)**. Галоўная сцэна. **6 лістапада ў 19.00.**
- Трагікамедыя **“Апошні атракцыён” (16+)**. Галоўная сцэна. **8 лістапада ў 19.00.**
- Трагіфарс **Donna sola “Жанчына адна” (18+)**. Камерная сцэна. **9 лістапада ў 19.00.**

УНП 10037901



**НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1,
тэл.: 8 017 2431041 (каса),
8 017 3615493

- Экскурсія **“Унікальны свет закліса Вялікага тэатра Беларусі” (6+)**. **1 лістапада ў 15.30, 5 лістапада ў 15.30, 6 лістапада ў 15.00.**
- Опера ў 2 дзеях з праграм і эпілогам **“Князь Ігар” (12+)**. **1 лістапада ў 19.00.**
- Музычны спектакль у 1 дзеі па матывах аднайменнай оперы **“Казка пра цара Салтана” (6+)**. Прэмера. **2 лістапада ў 11.00.**
- Канцэрт квартэта флейтаў **“Ад класікі да джаза” (12+)**. **2 лістапада ў 18.30.**
- Балет у 2 дзеях **“Тры парасяці” (0+)**. **3 лістапада ў 12.00 і 17.00.**
- Канцэрт **“Маладыя галасы Вялікага” (12+)**. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. **3 лістапада ў 18.30.**
- Опера ў 2 дзеях **“Іаланта” (6+)**. **5 лістапада ў 19.00.**
- Балет у 3 дзеях **“Карсар” (12+)**. **6 лістапада ў 19.00.**
- Канцэрт **“Шлягеры савецкай аперэты” (12+)**. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. **6 лістапада ў 19.30.**
- Романтичны балет у 3 дзеях **“Эсмеральда” (12+)**. **8 лістапада ў 19.00.**
- Камічная опера ў 2 дзеях **“Севільскі цырульнік” (12+)**. **9 лістапада ў 18.00.**
- Балет у 2 дзеях **“Жызэль” (12+)**. **10 лістапада ў 18.00.**
- Канцэрт **“Музыка Сяргея Рахманінава” (12+)**. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. **10 лістапада ў 18.30.**

УНП 191081322



**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-
КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК
“НЯСВІЖ”**

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19,
тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- Тэатралізаваная экскурсія **“Гісторыя адной каралевы”**. **2–3 лістапада з 12.00.**
- Экспазіцыя **“Цудатворная Жыровіцкая ікона Божай Маці ў камені”**. Аўтар праекта А. Папельскі. Малая выставачная зала. **Да 18 лістапада.**
- Выстава **“Маджарскія: армянскі род у гісторыі Беларусі”**. Калекцыйныя залы “Служкія паясы”. **Да 31 снежня.**
- Міжнародны выставачны праект **“Castrum doloris. Пахавальны цырыманіял нясвіжскага двара”**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Квэст **“Палацавыя таямніцы”**.
- Виртуальныя выставы: **“Ператвораныя ў попел. Генацід беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”, “Нясвіж – здабытак сусветнай культуры”, “Разбураны след вайны ў архітэктуры Нясвіжа”, “Шэдэўры калекцыі і ўнікальныя артэфакты музея-запаведніка «Нясвіж»”**.
- Тэматычныя і агляльныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

**Інфармацыйна-касавы цэнтр
(г. Нясвіж, вул. Гейсіка, 1)**

- Экспазіцыя твораў Наталлі Гузняк **“...Я так бачу”**. **Да 15 студзеня.**

**Адзел экскурсійнай, культурнай і навуковай дзейнасці
“Палацавы ансамбль”
(г. Нясвіж, вул. Замкавая, 2)**

- Часовая экспазіцыя **“Пакт Рэрыха – Мір праз Культуру”**. **Да 15 лістапада.**

Пастаянныя экспазіцыі

- **“Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX ст.”**
- Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стагоддзяў **“Культура часу”**. З фондаў музея-запаведніка.
- Мерапрыемствы**
- Квэсты: **“Безаблічны артэфакт”, “Карта сямі каралеўстваў”, “Музейны дэтэктыў”, “Музейнае расследаванне”**.
- Культурныя мерапрыемствы: **“Прыём у княгіні”, “Дзень нараджэння ў ратушы”** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтна-ролевая развівальная праграма **“Школа шпіёнаў”** (да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства **“Музейкі аб музеі”** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **“Выкрутасы”** (група да 25 чалавек).

Падрабязнасці па тэлефонах 8 01770 20602,
8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920



ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС “МІР”

г. п. Мір, Карэліцкі р-н,
Гродзенская вобл.,
тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Экспазіцыя **“Арсенал: ваенная зброя ў гістарычным кантэксце”**. Сумесны праект з Гродзенскім дзяржаўным гісторыка-археалагічным музеем. Паўночны корпус. **Да 22 кастрычніка 2025 года.**
- **Лекцыя-візуалізацыя. Кожную сераду і суботу.**
- Экспазіцыя **“Войны XX стагоддзя. Тэта ў Мірскім замку”**.
- Агляльныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх **“Інтрыгі Купідона”**.
- Сямейная квэст-экскурсія **“Легенды і паданні Мірскага замка”**.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **“Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце”, “Асаблівае жаночае касцюма XVIII ст.”, “Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ ў XVI ст.”, “Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў”**.

УНП 590201541



**БЕЛАРУСЬ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ
ВАЙНЫ**

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8,
тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792,
8 017 3271166

- **Пастаянная экспазіцыя.**
 - Выстава дзіцячых малюнкаў **“Захоўваем і памятаем”** (побач з залай Перамогі). **Да 3 лістапада.**
 - Часовая экспазіцыя **“Музей, якому служыш”**, прысвечаная 80-годдзю ўстановаў.
 - Часовая экспазіцыя **“Адзінай памяці верныя”**, прысвечаная 80-годдзю вызвалення Беларусі.
 - Часовая экспазіцыя **“Музей. Час. Памяць”**, створаная ў рамках праекта “Адкрытыя фонды”.
 - У продажступілі сертыфікаты на наведванне экспазіцыі музея.
- Падрабязнасці ў сацыяльных сетках і на сайце wargmuseum.by.

УНП 100235472



**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ
МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, вул. Няжрасава, 3,
тэл.: 8 017 2350331,
час працы: серада – нядзеля
з 12.00 да 20.00

- Персанальная выстава Надзеі Сёнмез **“Твары. Рэха пачуццяў”**. **Да 10 лістапада.**
- **Выстава пераможцаў Нацыянальнай прэміі ў галіне выяўленчага мастацтва ў 2023 годзе**. **Да 15 снежня.**

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47,
тэл.: 8 017 2350332, 8 017 3990978,
час працы: аўторак – нядзеля
з 12.00 да 20.00

- Выстава **“Рэха мадэрнізму. Ад Манэ да Кандзінскага”**. **Да 19 студзеня 2025 года.**

УНП 192543414



БЕЛАРУСЬ ТЭАТР “ЛЯЛКА”

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2,
тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Казка-гульня ў 1 дзеі **“Прыгоды Калабка” (3+)**. Фае тэатра. **2 лістапада ў 10.30.**
- Казка-фантазія ў 1 дзеі **“Каля-Маля” (4+)**. Фае тэатра. **2 лістапада ў 12.00.**
- Інтэрактыўная казка **“Вясёлы Дарафей” (3+)**. Глядзельная зала. **3 лістапада ў 11.00.**
- Зусім верагоднае здарэнне ў 2 дзеях **“Яшчэ раз пра Чырвоны Шапачку” (3+)**. Глядзельная зала. **9 лістапада ў 11.00.**
- Інтэрактыўны спектакль **“Падарожжа ў Мумі-даліну” (2+)** ад тэатра лялек “Ухтышка”, Віцебск. Фае тэатра. **9 лістапада ў 17.00.**
- Інтэрактыўны спектакль **“Дзіўныя прыгоды мышаняці” (2+)** ад тэатра лялек “Ухтышка”, Віцебск. Фае тэатра. **10 лістапада ў 10.30.**
- Кранальная гісторыя без слоў у 1 дзеі **“Дзюймовачка” (3+)**. Глядзельная зала. **10 лістапада ў 12.00.**

УНП 300001869

**Нацыянальны мастацкі музей
Рэспублікі Беларусь**

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163,
8 025 6677819.**

УНП 100377721

Арганізацыя запрашае на працу рэдактара інтэрнэт-рэсурсу (у абавязкі ўваходзіць і вядзенне сацыяльных сетак). Заработная плата — па выніках сумоўя. Рэзюмэ выслаць на адрас электроннай пошты: kultura.bel@yandex.by.



КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТДНЭВАЯ
ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ
ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ
(КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА).
Выдаецца на беларускай
мове.
Заснавальнік —
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйнае пасведччанне
№ 637, выдадзена
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь.
Выдавец — рэдакцыйна-
выдавельца ўстанова
“КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА”.

Дырэктар —
КУЗНЯЦОВА
Наталія Васільеўна.
Рэдакцыя газеты “Культура”:
Галоўны рэдактар —
КУЗНЯЦОВА
Наталія Васільеўна.
Намеснік галоўнага
рэдактара —
ШЧУРОК Жанна Генадзеўна.
Адказны саркатар —
Галіна МАЛІНОВСКАЯ.
Рэдактары аддзелаў —
Віктар ГАУРЫШ,
Данііл ШЭЙКА.

Адрас рэдакцыі: 220013,
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77,
чацвёрты паверх.
Тэлефон: 8 017 2860797.
Тэлефон-факс: 8 017 3345741.
Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.
Рэкламны аддзел: 8 017 2860797.
Паліграфічны індэкс:
63875, 638752, 63879.
Ільготныя на пагоддзе:
63872, 638722 (зніжка 15 %).
Камплект (газета “Культура”
і часопіс “Мастацтва”):
63874, 638742 (зніжка 10 %).

Аўтары допісаў паведамляюць
прозвішча, поўнаасцю імя
і імя па бацьку, пашпартныя
звесткі (нумар, дату выдачы,
кім і калі выданы), асноўнае
месца працы, зваротны адрас.
Аўтарскія рукапісы
не рэзюмуюцца і не вяртаюцца.
Меркаванне аўтара можа
не адпавядаць пункту
гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць
за дакладнасць матэрыялаў.

Набыць газету ў Мінску
можна ў крамах
“Белдрук”
на пр-це Незалежнасці, 48,
і Пераможцаў, 5,
на вул. Лабанка, 2,
Валадарскага, 16,
Няміга, 30, Леніна, 18,
Максіма Багдановіча
(ля прыпынку “Ст. м.
“Няміга””), у падземных
пераходах на плошчы
Перамогі і станцыі метро
“Пятроўшчына”.

Падпісана ў друку 31.10.2024
у 16.00. Замова № 2558.
Наклад 3463.
Рэспубліканскае ўнітарнае
прадпрыемства “Выдавецтва
“Беларускі Дом друку””.
220013, г. Мінск,
пр-т Незалежнасці, 79/1.
ЛП № 3820000007667
ад 30.04.2004.
© “Культура”, 2024.
Рознічны кошт —
па дамоўленасці.
* — матэрыял на правах
рэкламы.